

دین و زندگی

۱۲

درس دوم: یگانگی بی‌همتا

چشم‌انداز

معرفی توحید و مراتب آن و سپس شرک و مراتب آن، هدف اصلی این درس است. در کنار توحید و شرک، بررسی می‌شود که توسل جستن و درخواست از اولیای الهی با توحید منافات ندارد. تفکر تکفیری‌ها نقد می‌شود و چند نکته تکمیلی پایان‌بخش درس است.

مقدمه

ایستگاه‌های

بندگی، نتیجه ربوبیت الهی: موضوع کلی

امام علی علیه السلام می‌فرماید: «خدای من! مرا این عزت بس که بنده تو باشم و این افتخار بس که تو پروردگار منی، خدای من! تو همان گونه‌ای که من دوست دارم، پس مرا توفیق ده تا آن‌گونه باشم که تو دوست داری.» (بحارالانوار)

- ۱ رابطه عزت و بندگی خدا در این حدیث بیان شده است. زیرا یکی از راه‌های تقویت عزت نفس، توجه به عظمت خداوند و تلاش برای بندگی اوست. پس این حدیث با آیه **«مَنْ كَانَ يُرِيدُ الْعِزَّةَ فَلِلَّهِ الْعِزَّةُ جَمِيعًا»** مرتبط است. (# ترکیبی با درس ۱۶ سال یازدهم)
 - ۲ توحید عملی (بندگی)، نتیجه درک توحید در ربوبیت (پروردگار) است و با آیه **«إِنَّ اللَّهَ زَيْ و رَبُّكُمْ فَاعْبُدُوهُ»** و **«قُلْ إِنَّ صَلَاتِي و نُسُكِي ... لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ»** مرتبط است. (# ترکیبی با درس ۲ و ۳ سال دوازدهم و درس ۱ سال دهم)
 - ۳ این‌که انسان دعا کند به گونه‌ای باشد که خدا دوست دارد، بیانگر پیروی از خداوند است و با آیه شریفه **«قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي ...»** و حدیث شریف **«مَا أَحَبَّ اللَّهُ مَنْ عَصَاهُ»** ارتباط دارد. (# ترکیبی با درس ۱۱ سال دهم)
 - ۴ در این دعا، امام علی علیه السلام از خداوند درخواست می‌کند تا مشمول سنت توفیق الهی شود. (# ترکیبی با درس ۶ سال دوازدهم)
- ✓ **کلید واژه:** عزت - بنده - پروردگار

مهم‌ترین اعتقاد دینی، «توحید و یکتاپرستی» است. اسلام، دین توحید و قرآن، کتاب توحید است.

در اسلام بدون اعتقاد به توحید، هیچ اعتقاد دیگری اعتبار ندارد. توحید، سرلوحه دعوت همه پیامبران بوده است.

دقت کنید

در سال دهم خواندیم که پیامبران الهی، مرگ را گذرگاهی به سوی حیات برتر در جهان آخرت می‌دانند و ایمان به زندگی در جهان دیگر را، در کنار توحید و یکتاپرستی سرلوحه دعوت خود قرار داده‌اند. همه آنان پس از ایمان به خدا (توحید)، ایمان به آخرت را مطرح کرده‌اند و آن را لازمه ایمان به خدا دانسته‌اند. در قرآن کریم نیز بعد از یکتاپرستی، درباره هیچ موضوعی به اندازه معاد سخن گفته نشده است. پس دو موضوع توحید و معاد در آیات **«مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَ الْيَوْمِ الْآخِرِ ...»** و **«اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ لِيَجْمَعَنَّكُمْ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ ...»** در کنار هم سرلوحه دعوت انبیای الهی بوده‌اند و بدون اعتقاد به توحید، اعتقاد به معاد معنا ندارد. (# ترکیبی با درس ۴ و ۵ سال دهم)

قرآن کریم اخلاق، احکام و همه اعمال فردی و اجتماعی مؤمنان را بر مدار توحید قرار داده است.

دقت کنید

اگر همه اعمال بر مدار توحید باشد، زندگی توحیدی و آیه **«قُلْ إِنَّ صَلَاتِي و نُسُكِي و مَحْيَايَ و مَمَاتِي لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ»** تجلی می‌یابد. (# ترکیبی با درس ۱ سال دهم)

توحید، مانند روحی در پیکره معارف و احکام دین حضور دارد و به آن حیات و معنا می‌بخشد.

اشتباه نکنیم

روح حیات‌بخش به معارف اسلامی ← توحید

روح حیات‌بخش به معارف اسلامی ← توحید

جسم و کالبد معارف اسلامی ← احکام

اکسیر حیات‌بخش به انسان مرده ← عشق و محبت (# ترکیبی با درس ۱۱ سال دهم)

از این رو (اهمیت توحید)، شایسته است درباره ابعاد این اصل اساسی بیش‌تر ببیندیشیم:

سؤال ۱- حقیقت توحید چیست و مراتب آن کدام‌اند؟ اعتقاد به یگانگی، بی‌شریک و بی‌همتایی خدا - توحید در خالقیت، مالکیت، ولایت، ربوبیت.

سؤال ۲- مرز میان توحید و شرک چیست؟ وابسته دانستن مخلوقات به خدا، عین توحید است و مستقل پنداشتن آن‌ها، شرک است.

سؤال ۳- آیا درخواست از غیر خدا مساوی با شرک است؟ اگر توانایی برآوردن درخواست‌ها را از خود آن‌ها بدانیم، شرک است؛ اما اگر این توانایی آن‌ها را از خدا و به اذن او بدانیم، عین توحید است.

تدبر در قرآن (۱)

الف) با توجه به اهمیت سوره توحید و جایگاه آن در قرآن کریم، در آیات آن تدبر کنید و پیام‌های آن را به دست آورید.

ایستگاه آیه

یگانه بی همتا و موضوع کلی

توحید: انا لله	بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ (۱) اللَّهُ الصَّمَدُ (۲) لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ (۳)
ترجمه کلیه به کلیه	به نام خداوند بخشنده مهربان بگو او خداوند یگانه است خداوند بی نیاز است نه زاده است و نه زاده شده است
ترجمه روان	به نام خدای بخشاینده مهربان. بگو اوست خدای یگانه، خدایی که بی نیاز مطلق است، نه زاده و نه زاییده شده است.
و نَمِ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ (۴)	
و نباشد و هیچ کس همتای او نیست.	و نباشد و هیچ کس همتایی کسی

تدبر آیه

- از آیه اول و چهارم، اصل توحید و یگانگی خداوند برداشت می شود. (أَحَدٌ)
- بی نیازی خداوند، مرتبط با آیه (وَاللَّهُ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ) می باشد. (الصَّمَدُ) # ترکیبی با درس ۱ سال دوازدهم)
- قرآن کریم یگانگی و بی همتایی و بی ماندگی خداوند را یادآوری می کند. (كُفُوًا)
- آیه دوم، خدا را تنها مرجع رفع همه نیازهای مخلوقات معرفی کرده است. (اللَّهُ الصَّمَدُ)
- آیه سوم، هر گونه صفت نقصی (صفات سلبی) مانند ترکیب و داشتن اجزاء و به وجود آمدن از شیئی دیگر را از خداوند نفی می کند. (لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ)
- علت این که خداوند زاینده و زاییده شده نیست: (لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ)، بی نیازی او از سایر موجودات است. (الصَّمَدُ)
- این آیات از جهت تأکید بر یگانگی خدا، با آیه (وَهُوَ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ) مرتبط است. (أَحَدٌ)

کلید واژه: أَحَدٌ - الصَّمَدُ - كُفُوًا

ب) با توجه به آیه ۱۶ سوره رعد، به سوالات زیر پاسخ دهید: (جای خالی را پر کنید).

ایستگاه آیه

درجات و مراتب توحید و شرک و موضوع کلی

رعد: ۱۶	قُلْ مَنْ رَبُّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ قُلِ اللَّهُ قُلْ أَفَاتَّخَذْتُمْ مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءَ لَا يَمْلِكُونَ
ترجمه کلیه به کلیه	بگو چه کسی پروردگار آسمان‌ها و زمین بگو خداوند بگو آیا گرفتید از غیر او سرپرستانی قادر نیستند
ترجمه روان	بگو پروردگار آسمان‌ها و زمین کیست؟ بگو خدا است، بگو آیا غیر از او سرپرستانی گرفته‌اید [و می پرستید] که [حتی]
لأنفسهم نفعا ولا ضررا قُلْ هَلْ يَسْتَوِي الْأَعْمَىٰ وَبَصِيرٌ أَمْ هَلْ تَسْتَوِي الظُّلُمَاتُ وَالنُّورُ أَمْ جَعَلُوا لِلَّهِ	
برای خودشان سود و نه ضرری بگو آیا برابر است نابینا و بینا یا آیا برابرند تاریکی‌ها و نور یا قرار دادند برای خداوند	
اختیار سود و زیان خود را ندارند؟ بگو آیا نابینا و بینا برابر است؟ آیا تاریکی‌ها و روشنایی برابرند؟ یا آن‌ها شریک‌هایی برای خدا قرار داده‌اند که [آن شریکان هم]	
شُرَكَاءَ خَلَقُوا كَخَلْقِهِ فَتَشَابَهُ الْخَلْقِ عَلَيْهِمْ قُلِ اللَّهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ وَهُوَ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ	
شریکانی خلق کردند مانند آفرینش او پس مشتبه گشته است آفرینش بر آنان بگو خداوند آفریننده هر چیزی و او یگانه چیره شونده	

مثل خداوند مخلوقی خلق کرده‌اند و خلقت‌ها بر آن‌ها مشتبه شده است؟ [از این روشریکان رانیز مستحق عبادت دیده‌اند؟] بگو خالق همه چیز خداست، و او یکتای مقتدر است.

- مفاهیم توحید در ربوبیت، مردودیت شرک در ولایت و مالکیت، مردودیت شرک در خالقیت و تأکید بر توحید در خالقیت، به ترتیب از این آیه برداشت می شوند. (رب - اولیاء - لا یملکون - خلقوا - خالق)
- در این آیه به نفی ولایت غیر خدا (طاغوت) و معبودهای دروغین به صورت استفهام انکاری (أَفَاتَّخَذْتُمْ مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءَ) که سود و ضرری ندارند، اشاره شده است. (نَفْعًا وَ لَا ضَرًّا)
- کسی که نمی تواند برای خود سودی را جلب یا ضرری را دفع کند، نباید تحت هیچ عنوانی به جای خدا مورد اطاعت مردم قرار گیرد. (لَا يَمْلِكُونَ)
- کسی که حق را ببیند و آن را نپذیرد و به جای یگانگی خدا، برای او شریک قائل شود، چشم دلش کور می شود و فضای اطرافش تاریکی است. (الاعمی الظلمات)
- غیر از خداوند، کسی چیزی را نیافریده تا در شناخت خالق آفریده‌ها دچار اشتباه شویم. (تَشَابَهُ الْخَلْقِ عَلَيْهِمْ)
- خلقت یک امر دائمی است و نبض هستی به طور دائم از طرف خدا صادر می شود و هر موجودی لحظه به لحظه از ذات پاکش هستی می گیرد. (قُلِ اللَّهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ)
- این آیات خطاب به مشرکان و بت پرستان است و به صورت سؤال مطرح شده است و پاسخ را خود، مطرح می کند و انتظار پاسخ از آنان ندارد. (قُلْ مَنْ رَبُّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ قُلِ اللَّهُ)
- عدم پذیرش ولایت غیر خدا، معلول مالک نبودن آن هاست. زیرا ولایت، ناشی از مالکیت است. (أَوْلِيَاءَ - لَا يَمْلِكُونَ)
- مخلوقات که مالک هیچ منفعت و ضرری نیستند، به کوری و تاریکی تشبیه شده‌اند و خدای واحد که خالق همه خوبی‌ها و زیبایی‌هاست به بینایی و نور؛ از این جهت با آیه (اللَّهُ نُورٌ ...) مرتبط است. # ترکیبی با درس ۱ سال دوازدهم)
- «واحد قهار» بودن خداوند به معنای این است که خداوند جای خالی برای غیر باقی نگذاشته است تا آن غیر، خود را نشان دهد و همه عالم مقهور اراده اوست. (وَهُوَ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ)

کلید واژه: رَبُّ - أَوْلِيَاءَ - لَا يَمْلِكُونَ - شُرَكَاءَ - خَالِقُ - الْوَاحِدُ

۱- کسی را می توانیم به عنوان ولی و سرپرست خود انتخاب کنیم که خالق جهان است. (قُلِ اللَّهُ)

۲- کسی که اختیار سود و زیان خودش را ندارد نمی تواند ولی و سرپرست مردم باشد.

۳- در چه صورت جا داشت که مردم در اعتقاد به توحید در شک بیفتند؟ اگر بت‌ها و شریکانی که مشرکان شریک خدا قرار می دهند هم چون خدا مخلوقاتی خلق کرده بودند، در این صورت جا داشت که انسان به شک بیفتند و به خدایان دیگر نیز معتقد شود.

توحید و برخی مراتب آن

تعریف: توحید به معنای اعتقاد به خدای یگانه است (اصل توحید)؛ یعنی خداوند بی همتاست و شریکی ندارد. «وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كَمُؤَاخِدًا» رسول خدا ﷺ از همان آغاز رسالت خود، از مشرکان می‌خواست با گفتن جمله «لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ» (علت)، دست از شرک و بت‌پرستی بردارند و به خدای یگانه ایمان آورند (معلول). با گفتن این عبارت (علت)، تمام احکام و حقوق اسلامی فرد به رسمیت شناخته می‌شد و دفاع از حقوق او بر دیگر مسلمانان واجب می‌گشت و در زمره برادران و خواهران دینی قرار می‌گرفت (معلول).

دقت کنیم: ایجاد برادری میان مسلمانان و دفاع از حقوق یکدیگر، با گفتن عبارت «لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ» با حدیث: «هر کس فریاد دادخواهی مظلومی را که از مسلمانان یاری می‌طلبد بشنود، اما به یاری آن مظلوم برنخیزد، مسلمان نیست.» از جهت مدافع مسلمانان بودن، مرتبط است. (# ترکیبی با درس ۶ سال یازدهم)

بنابراین، جمله «لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ» فقط یک شعار نبود؛ بلکه التزام به آن (علت)، همه زندگی فرد تازه مسلمان را در رابطه با خدا، خویشتن، خانواده، اجتماع و دیگر مخلوقات تغییر می‌داد (معلول).

ایستگاه حدیث

اولین شعار اسلام و موضوع کلی

حدیث پیامبر ﷺ	لا	إِلَهَ	إِلَّا	اللَّهِ
ترجمه کلمه به کلمه	نیست	معبودی	جز	خدای یگانه
ترجمه روان	هیچ خدایی جز الله نیست.			
۱ پیامبر اعظم ﷺ از همان آغاز رسالت از مشرکان می‌خواست با گفتن «لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ» دست از شرک و بت‌پرستی بردارند. می‌فرمود: «ای مردم بگوید «معبودی جز الله نیست» تا رستگار شوید. (# ترکیبی با درس ۱۰ سال دوازدهم)				
۲ این جمله، اشاره به اولین معیار تمدن اسلامی (توحید) دارد. (# ترکیبی با درس ۱۰ سال دوازدهم)				
۳ با گفتن این عبارت، تمام احکام و حقوق اسلامی فرد به رسمیت شناخته می‌شد و دفاع از حقوق او بر دیگر مسلمانان واجب می‌گشت و در زمره برادران و خواهران دینی قرار می‌گرفت.				
۴ این عبارت مرکب از یک نفی (لا اله) و یک آری (إِلَّا اللَّهُ) و به ترتیب مبین تبری و تویی است. (# ترکیبی با درس ۱۱ سال دهم)				
کلید واژه: الله				

اشتباه نکنیم

مهم‌ترین اعتقاد دینی ← توحید

پایه و اساس بنای اسلام ← لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ (# ترکیبی با درس ۱۱ سال دهم)

به عنوان مثال، می‌توانیم از جعفر بن ابی طالب یاد کنیم:

ایستگاه روایت تاریخی

تغییر وضعیت از عصر جاهلیت به عصر اسلام و موضوع کلی

جعفر بن ابی طالب در حضور «نجاشی»، پادشاه حبشه، این تغییر وضعیت (از شرک به توحید) را این‌گونه توصیف کرد: «ما قبلاً قومی بودیم جاهل، بت می‌پرستیدیم، مردار می‌خوردیم، مرتکب زشتی‌ها می‌شدیم، پیوند خویشاوندی را قطع می‌کردیم، بی‌پناه را پناه نمی‌دادیم و قوی، ضعیف را می‌بلعید. این چنین بودیم تا این‌که خداوند از میان ما پیامبری مبعوث فرمود که خانواده‌اش را می‌شناسیم و به صداقت و امانت‌داری و عفتش ایمان داریم. پیامبر، ما را به خدا فراخواند که او را یگانه بدانیم، عبادت کنیم و آن‌چه را که خود و پدرانمان می‌پرستیدیم کنار بگذاریم، چیزی را شریک او قرار ندهیم او ما را به عدل، احسان، راستی، درستی، امانت‌داری و نیکی نسبت به خویشان و همسایگان دعوت کرد و از خوردن مال یتیم و ارتکاب فحشاء و منکر و دروغ‌نهی کرد و دستور داد نماز را به پا داریم، زکات ببریم و ماه رمضان را روزه بگیریم. ما نیز او را تصدیق کرده و به او ایمان آوردیم و از او پیروی کردیم.» (سیره النبی، ابن هشام)

۱ بت‌پرستی، مردار خوردن، قطع رجم، پناه ندادن به بی‌پناهان و زورگویی افراد قوی به ضعیف، همگی از مظاهر جاهلیت است که در شبه جزیره عربستان، پیش از اسلام وجود داشت.

۲ از آن‌جا که گذر از عصر جاهلیت به عصر اسلام نیازمند تغییر در نگرش انسان‌ها و تحوّل بنیادین در شیوه زندگی فردی و اجتماعی مردم بود، رسول خدا ﷺ با دعوت به خدای یگانه و امر به انجام احکام عبادی مانند نماز، زکات و روزه، نگرش و سبک زندگی مردم را تغییر داد. (# ترکیبی با درس ۱۰ سال دوازدهم)

۳ در این حدیث به صداقت، امانت‌داری و عفت پیامبر ﷺ اشاره شده است و دلیل پذیرش فرمان او، این صفات او معرفی شده است؛ زیرا پیامبران عاقل‌ترین و راستگوترین مردم در طول تاریخ‌اند و وقتی خبری می‌دهند، بر اساس قانون عقلی دفع خطر احتمالی، توجه به آن ضروری است. (# ترکیبی با درس ۵ سال دهم)

۴ این روایت به تأثیرگذاری قرآن و تعالیم اسلام بر فرهنگ و عقاید دوران جاهلیت اشاره می‌کند و بیانگر اعجاز محتوایی آن است. (# ترکیبی با درس ۴ سال یازدهم)

۵ اطاعت همه‌جانبه از دستورات الهی یعنی مراعات نمودن رضای الهی در حلال و حرام او، لازم است و با آیه «أَقِمْنَ أَسْسَ بُنْيَانَهُ عَلَى تَقْوَىٰ مِّنَ اللَّهِ وَ رِضْوَانٍ خَيْرٍ» تناسب مفهومی دارد. (# ترکیبی با درس ۹ سال دوازدهم)

۶ دستورات رسول خدا ﷺ به فضائل اخلاقی و نهی او از آلودگی به ذرائع اخلاقی که از برنامه‌های دین واحد الهی (اسلام) در حیطة عمل است، با حدیث امام علی علیه السلام درباره کسانی که با امام عصر بیعت می‌کنند، به شرطی که در امانت خیانت نکنند، پاک‌دامن باشند، اهل دشنام و کلمات زشت نباشند و ... ، از جهت محتوای دستورات شباهت دارد. (# ترکیبی با درس‌های ۲ و ۱۳ سال یازدهم)

۷ نهی رسول خدا ﷺ از خوردن مال یتیم در آیه «لِنَّ الَّذِينَ يَأْكُلُونَ أَمْوَالَ الْيَتَامَىٰ ظُلْمًا إِنَّمَا يَأْكُلُونَ فِي بُطُونِهِمْ نَارًا وَ سَيَصْلَوْنَ سَعِيرًا» در آخرت به صورت خوردن آتش در شکم تعبیر شده است. (# ترکیبی با درس ۸ سال دهم)

کلید واژه: قومی جاهل - صداقت - امانت‌داری - یگانه - نماز - زکات - روزه - تصدیق - ایمان - پیروی

- مرااتب توحید و یگانگی خداوند
- ۱- توحید در خالقیت
 - ۲- توحید در مالکیت
 - ۳- توحید در ولایت
 - ۴- توحید در ربوبیت

۱. توحید در خالقیت

توحید در خالقیت عبارت از این است که معتقد باشیم خداوند تنها مبدأ و خالق جهان است، موجودات همه مخلوق او هستند و در کار آفرینش شریک و همتایی ندارد.

ایستگاه آیه		توحید در خالقیت: موضوع کلی		
﴿زمر: ۶۲﴾	اللَّهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ ...	کُلِّ	شَیْءٍ	...
ترجمه کلمه به کلمه	خدا	آفریننده	هر	چیزی است.
ترجمه روان	خدا آفریننده هر چیزی است ...			
پیام	۱	توحید در خالقیت به این معناست که تنها مبدأ و خالق جهان خداست و جهان از یک اصل پدید آمده است. (خالق)		
	۲	خداوند، سرچشمه همه خوبی‌ها و زیبایی‌هاست و هر کمال و خیر از او نشأت می‌گیرد. (کُلِّ شَیْءٍ)		
	۳	خداوند در کار آفرینش، شریک و همتایی ندارد و همه موجودات، مخلوق او هستند. (خالق)		
	۴	خداوند پدیدآورنده موجودات است و همه موجودات، پدید آمده از او هستند. (کُلِّ شَیْءٍ)		
کلید واژه: خالق				

سؤال چرا خداوند تنها خالق جهان است؟

جواب زیرا این تصور که چند خدا وجود دارد (شرک در خالقیت: شُرَكَاءَ خَلَقُوا كَخَلْقِهِ) و ۱- هر کدام خالق بخشی از جهان‌اند، یا ۲- با همکاری یکدیگر، این جهان را آفریده‌اند، به معنای آن است که هر کدام از آن‌ها محدود و ناقص هستند و به تنهایی نمی‌توانند کل جهان را خلق کنند.

هم‌چنین به معنای آن است که هر یک از خدایان مذکور کمالاتی دارد که دیگری آن کمالات را ندارد و گرنه عین همدیگر می‌شوند و دیگر چند خدا نیستند.

چنین خدایان ناقصی، خود، نیازمند هستند و هر یک از آن‌ها، به خالق کامل و بی‌نیازی احتیاج دارد که نیازش را برطرف نماید.

پس تصور چند خدایی صحیح نیست و خدای واحد، آفریننده جهان است.

مثال مثال زیر می‌تواند ما را در درک بهتر یکتایی خداوند کمک کند:

دریای بدون ساحل و بیکرانی را فرض کنید که از هیچ جهت محدود نباشد؛ نه از جهت عمق و ارتفاع و نه از جهت طول و عرض، یعنی از هر جهت بیکران باشد. آیا با این فرض می‌توان دریای دومی را در کنار این دریا قرار داد؟

روشن است که این دریا، جای خالی برای دریای دیگر قرار نداده است. «واحد قهار» بودن خداوند که در آیه ۱۶ سوره رعد بیان شده، به معنای آن است که جای خالی برای غیر باقی نگذاشته است تا آن غیر، خود را نشان دهد.

۲. توحید در مالکیت

هر کس که چیزی را پدید می‌آورد (خالق)، مالک آن است. از آن‌جا که خداوند تنها خالق جهان است (علت)، پس تنها مالک آن نیز هست (معلول).

ایستگاه آیه		توحید در مالکیت: موضوع کلی		
﴿آل عمران: ۱۶﴾	قُلِ اللَّهُمَّ مَالِكُ الْمُلْكِ تُؤْتِي الْمُلْكَ مَن تَشَاءُ وَتَنْزِعُ الْمُلْكَ مِمَّن تَشَاءُ ...	مَنْ	تَشَاءُ	...
ترجمه کلمه به کلمه	بگو خدایا مالک حکومت می‌دهی حکومت را به هر کس بخواهی و می‌گیری حکومت را از هر کس بخواهی	مَنْ	تَشَاءُ	...
ترجمه روان	بگو: بارالها! حکومت از آن توست [آن را] به هر کس که بخواهی می‌بخشی و از هر کس که بخواهی، می‌گیری ...			
پیام	۱	توحید در مالکیت یعنی خداوند مالک اصلی و حقیقی جهان است. (مَالِكُ الْمُلْكِ)		
	۲	از این آیه توحید در ربوبیت با اشاره به اراده و مشیت الهی برداشت می‌شود. (مَنْ تَشَاءُ)		
	۳	مالک واقعی تمام حکومت‌ها خداست و مالکیت برای غیر خدا موقتی، اعتباری، قراردادی و محدود است. (مَالِكُ الْمُلْكِ)		
	۴	خداوند به هر کس که شایسته و لایق باشد، حکومت می‌دهد. (تُؤْتِي الْمُلْكَ مَنْ تَشَاءُ)		
	۵	این آیه به صفات قدرت و اراده الهی اشاره دارد. (تُؤْتِي - تَنْزِعُ - تَشَاءُ)		
	۶	رابطه مالکیت انسان‌ها و مالکیت خداوند، یک رابطه طولی است. (مَالِك - تُؤْتِي الْمُلْكَ) (# ترکیبی با درس ۵ سال دوازدهم)		
	۷	از لفظ «مُلک» به معنای فرمانروایی، توحید در ولایت نیز می‌تواند برداشت شود. (الْمُلْكَ)		
کلید واژه: مالک - الْمُلْكَ				

۳. توحید در ولایت

هر کس مالک چیزی باشد (علت)، ۱- حق تصرف و تغییر در آن چیز را دارد، ۲- اما دیگران بدون اجازه وی نمی‌توانند در آن تصرف یا از آن استفاده کنند (معلول).
تعریف به این حق تصرف، ولایت و سرپرستی می‌گویند.

ایستگاه آیه

توحید در ولایت و نفی شرک در ولایت موضوع کلی

کلمه ۱۶	ما	لَهُمْ	مِنْ دُونِهِ	مِنْ وَلِيِّ	وَلَا يُشْرِكْ	فِي	حُكْمِهِ	أَحَدًا
ترجمه کلمه به کلمه	نیست	برای آنان	جز او	هیچ سرپرستی	و شریک نمی‌گیرد	در	فرمانروایی خود	هیچ کس را
ترجمه روان	آن‌ها هیچ ولی [سرپرستی] جز او ندارند و او در فرمانروایی خویش کسی را شریک نمی‌سازد.							
۱	از این آیه توحید در ولایت برداشت می‌شود. (وَلِيِّ - حُكْمِهِ)							
۲	چون خداوند تنها مالک حقیقی جهان است، تنها ولی و سرپرست جهان نیز هست. (وَلِيِّ)							
۳	هرگونه تصرف و تغییر در جهان، حق خداوند و شایسته اوست و دیگران بدون اجازه او نمی‌توانند در آن تصرف یا از آن استفاده کنند. (وَلِيِّ - حُكْمِهِ)							
۴	نفی شرک در ولایت مفهوم می‌گردد. (لَا يُشْرِكْ فِي حُكْمِهِ أَحَدًا)							
۵	مخلوقات، جز به اذن و اجازه خداوند نمی‌توانند در جهان تصرف کنند و چنین اذنی به معنای واگذاری ولایت خداوند به دیگری نیست. (لَا يُشْرِكْ)							
۶	خداوند ولایت خود را به دیگری واگذار نمی‌کند و ولایت دیگران فقط در مسیر و مجرای ولایت خداوند است. (لَا يُشْرِكْ)							
۷	رابطه ولایت انسان‌ها با ولایت خداوند یک رابطه طولی است (نه عرضی). (لَا يُشْرِكْ) (# ترکیبی با درس ۵ سال دوازدهم)							
کلید واژه: ولی - حُكْمِهِ								

از آن‌جا که خداوند، تنها مالک جهان است (علت)، ۱- تنها ولی و سرپرست جهان نیز هست و ۲- مخلوقات، جز به اذن و اجازه او نمی‌توانند در جهان تصرف کنند (معلول). چنین اذنی به معنی واگذاری ولایت خداوند به دیگری نیست، بلکه بدین معناست که خداوند آن شخص را در مسیر و مجرای ولایت خود قرار داده است. اگر خداوند پیامبر اکرم ﷺ را ولی انسان‌ها معرفی می‌کند، بدین معناست که ایشان را واسطه ولایت خود و رساننده فرمان‌هایش قرار داده است.

دقت کنیم

- ۱- یکی از نمونه‌های ولایت معنوی رسول خدا ﷺ نیز تصرف در عالم خلقت به اذن الهی است. (# ترکیبی با درس ۵ سال یازدهم)
- ۲- این‌که پیامبر اکرم ﷺ مسیر و مجرای ولایت الهی و واسطه و رساننده فرمان‌های خدا به ماست، اشاره به رابطه طولی میان ولایت خدا و ولایت پیامبر ﷺ دارد. (# ترکیبی با درس ۵ سال دوازدهم)
- ۳- خداوند در آیه (أَنَّمَا وَلِيُّكُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَ يُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَ هُمْ رَاكِعُونَ) (آیه ولایت)، پیامبر ﷺ و امام علی (ع) را ولی انسان‌ها معرفی می‌کند. (# ترکیبی با درس ۷ سال یازدهم)

حق تصرف خدا، مربوط به «توحید در ولایت» است، نه توحید در مالکیت!

اشتباه نکنیم

۴. توحید در ربوبیت

واژه «رب»، در قرآن کریم از اهمیت فراوانی برخوردار است و بعد از واژه «الله» بیشترین فراوانی را در میان اسماء الهی دارد. کلمه رب بیش از نصد بار در قرآن کریم آمده است. عبارت «رَبِّ الْعَالَمِينَ» نیز بیش از چهل بار در قرآن تکرار شده است.
 رب به معنای مالک و صاحب اختیاری است که تدبیر و پرورش مخلوق به‌دست اوست. هر کس که خالق و مالک و ولی چیزی باشد (علت)، می‌تواند آن را تدبیر کرده و پرورش دهد (معلول). از آن‌جا که خداوند تنها خالق، مالک و ولی جهان است (علت)، تنها رب هستی نیز می‌باشد (معلول). اوست که جهان را اداره می‌کند و آن را به سوی مقصدی که برایش معین فرموده، هدایت می‌نماید و به پیش می‌برد.

دقت کنیم

کارهای خداوند برای مخلوقات، به‌جز خلقت و مالکیت و تصرف و تغییر، همگی متعلق به توحید در ربوبیت است. مثلاً هدایت، زراعت، شفا بخشی، دادن حاجت، پرورش، تدبیر، اراده، اداره و ...

البته، توحید در ربوبیت، بدان معنا نیست که موجودات، به‌خصوص انسان، قدرت تدبیر ندارند؛ باغبانی که زحمت می‌کشد و به پرورش درختان اقدام می‌کند، رشد این درختان نتیجه تدبیر اوست. بلکه، توحید در ربوبیت بدین معناست که این باغبان و تدبیرش، همه از آن خدا (مالکیت) و تحت تدبیر (ربوبیت) اویند.

دقت کنیم

تدبیر انسان در رابطه طولی با تدبیر خداوند است؛ یعنی انسان هر چه دارد از خدا گرفته است. (# ترکیبی با درس ۵ سال دوازدهم)

کشاورز، وقتی خود را با دیگران، یعنی کسانی که در کشت زمین او دخالتی نداشته‌اند، مقایسه می‌کند می‌بیند که این زراعت حاصل دسترنج خودش است، اما وقتی رابطه خود را با خدا بررسی می‌کند، می‌بیند که هم خودش و هم نیرو و توانش از آن خداست و کشت و زرع او بر اساس استعدادی که خداوند در آن قرار داده، رشد کرده و محصول داده است.

نتیجه در نتیجه، درمی‌یابد که زارع حقیقی و پرورش‌دهنده اصلی زراعت او خداست (علت)، و باید شکرگزار او باشد (معلول).

- دقت کنیم**
- در مورد بررسی رابطه موجودات با خدا، در درس قبل هم اشاره شد که ما هر لحظه و به طور پیوسته و دائمی به خدا نیازمندیم. در این درس هم دیدیم که همه چیز در وجود ما از خدا نشأت گرفته است. (# ترکیبی با درس ۱ سال دوازدهم)
 - وظیفه انسان موحد، پس از درک ربوبیت الهی، شکرگزاری (توحید عملی) است. این مفهوم با آیه «إِنَّ اللَّهَ رَبِّي وَ رَبِّكُمْ فَاعْبُدُوهُ ...» مرتبط است. (# ترکیبی با درس ۳ سال دوازدهم)

ایستگاه آیه

توحید در ربوبیت و نفی شرک در ربوبیت: موضوع کلی

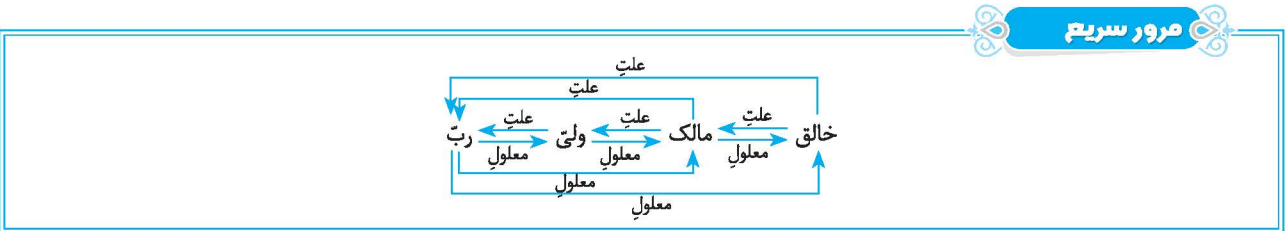
قُلْ	أَغْيَرُ	اللَّهِ	أَبْنِي	وَمَا	هُوَ	رَبُّ	كُلِّ	شَيْءٍ ...
بگو	آیا جز	خداوند	می‌جویم	و	اوست	پروردگار	همه	چیز ...

ترجمه روان
بگو: آیا جز خدا پروردگاری را بطلبم، در حالی که او پروردگار همه چیز است؟ ...

آیات

- شرک در ربوبیت به صورت استفهام انکاری، نفی شده است. (أَغْيَرُ اللَّهُ أَبْنِي رَبًّا)
- توحید در ربوبیت به معنای تدبیر الهی در مورد همه مخلوقات است. (وَهُوَ رَبُّ كُلِّ شَيْءٍ)
- از آن‌جا که خداوند خالق، مالک و سرپرست جهان است، تنها رب هستی نیز می‌باشد. (رَبُّ كُلِّ شَيْءٍ)
- خداوند است که جهان را اداره می‌کند و به سوی مقصدی که برایش معین فرموده، هدایت می‌نماید و به پیش می‌برد. (رَبُّ)
- رابطه ربوبیت انسان‌ها و ربوبیت خداوند یک رابطه طولی است. (# ترکیبی با درس ۵ سال دوازدهم)
- علت این‌که نباید به دنبال پروردگاری غیر از خدا بود، ربوبیت تمام و مطلق الهی برای همه مخلوقاتش می‌باشد. (رَبُّ كُلِّ شَيْءٍ)

کلید واژه: رَبًّا - رَبُّ

دقت کنیم

روابط علی و معلولی مراتب توحید مهم است. خالقیت، علت توحید در مالکیت است. مالکیت، علت توحید در ولایت است. همه توحیدهای خالقیت، مالکیت و ولایت، علت توحید در ربوبیت می‌باشند. در درس بعدی خواهیم خواند که ربوبیت، علت توحید عملی است. (# ترکیبی با درس ۳ سال دوازدهم)

مرور سریع

مراتب توحید	کلیدواژه‌ها
خالقیت	مبدأ - خالق - بی‌شریک و بی‌همتا در آفرینش - سرچشمه - منشأ - هستی‌بخش
مالکیت	صاحب - از آن او - مالک
ولایت	سرپرستی - تصرف - تغییر - فرمانروایی - ولت - حکمیه احداً
ربوبیت	تدبیر - پرورش - اداره - اراده - صاحب اختیار - رب - هدایت به سوی مقصد - شفا - حاجت - زراعت

شرک و مراتب آن

شرک به معنای شریک قرار دادن برای خدا است. هر کس که معتقد باشد خداوند شریک دارد، مشرک به حساب می‌آید. شرک نیز مانند توحید درجاتی دارد که متناسب با درجات توحید، به برخی از آن‌ها می‌پردازیم:

۱. شرک در خالقیت

اگر کسی معتقد باشد که این جهان را چند خالق آفریده‌اند، گرفتار شرک در خالقیت شده است.

♦ **دقت کنیم**

قبلاً خواندیم تصور دو یا چند خدا که هر کدام خالقِ بخشی از جهان‌اند، یا با همکاری یکدیگر، این جهان را آفریده‌اند، همان شرک در خالقیت است.

دلیل نادرستی آن نیز چنین است که در این صورت هر کدام از آن‌ها را محدود و ناقص فرض کرده‌ایم که به تنهایی نمی‌توانند کل جهان را خلق کنند و هر یک کمالاتی دارند که دیگری آن را ندارد و گرنه عین همدیگر می‌شوند و دیگر چند خدا نیستند.

♦ **۲. شرک در مالکیت**

عبارت است از اعتقاد به این‌که علاوه بر خداوند و در کنار او (رابطه عرضی)، دیگران هم مالک بخشی از جهان هستند. اگر کسی معتقد به شرک در خالقیت باشد (علت و شرط)، معتقد به شرک در مالکیت نیز خواهد بود. (معلول و مشروط)

♦ **۳. شرک در ولایت**

عبارت است از اعتقاد به این‌که علاوه بر خداوند و در کنار او (رابطه عرضی)، دیگرانی نیز هستند که سرپرستی جهان را برعهده دارند و خودشان حق تصرف در جهان را دارا می‌باشند.

♦ **۴. شرک در ربوبیت**

عبارت است از اعتقاد به این‌که علاوه بر خداوند و در کنار او (رابطه عرضی)، دیگرانی نیز هستند که تدبیر امور موجودات را بر عهده دارند. اگر کسی در کنار ربوبیت الهی، برای خود یا سایر مخلوقات حساب جداگانه باز کند و گمان کند که کسی می‌تواند مستقل از خداوند، امور را تدبیر کند گرفتار شرک (در ربوبیت) شده است.

♦ **تدبر در قرآن (۲)**

به آیات «تدبر در قرآن» ابتدای درس مراجعه کرده و مراتب توحید یا شرک را در عبارات آن مشخص کنید.

رب ← توحید در ربوبیت	اولیاء ← شرک در ولایت
لا یملکون ← نفی شرک در مالکیت	شركاء خلقوا ← شرک در خالقیت
خالق کل شیء ← توحید در خالقیت	أَحَدٌ - أَلْوَحِدٌ ← اصل توحید

♦ **طرح چند سؤال (در مورد درخواست از غیر خدا و ربوبیت الهی)**

♦ **سؤال** مرز توحید و شرک کجاست؟ آیا اگر کسی پزشک را وسیلهٔ درمان و بهبود بیماری بداند، مشرک است؟ آیا اگر کسی از غیر خدا درخواست کمک کند، گرفتار شرک شده است؟ آیا اگر کسی دعا را وسیلهٔ جلب مغفرت الهی و صدقه را وسیلهٔ دفع بلا بداند، مشرک است؟ و بالاخره، آیا توسل به پیامبران و معصومین علیهم‌السلام شرک به حساب می‌آید؟

♦ **جواب** در پاسخ به سؤال‌های فوق می‌گوییم:

♦ اولاً خداوند رابطهٔ علیّت را میان پدیده‌های جهان حاکم کرده است. آتش موجب گرما و روشنی و دارو سبب شفا و بهبودی است. پزشک وسیلهٔ درمان، معمار عامل بنای ساختمان و معلم نیز وسیلهٔ تعلیم و تربیت است.

♦ در امور معنوی نیز همین‌گونه است. دعا سبب مغفرت و آمرزش، صدقه موجب دفع بلا، و صلّه رحم موجب افزایش طول عمر است. (اشاره به سنت تأثیر اعمال نیک انسان در زندگی او: # ترکیبی با درس ۶ سال دوازدهم)

♦ همهٔ این روابط توسط خود خداوند طراحی شده و به اذن و ارادهٔ او صورت می‌گیرد. بنابراین، کسی که برای آموختن نزد معلم می‌رود، یا برای درمان به پزشک مراجعه می‌کند، نه تنها معلم و پزشک را شریک خداوند قرار نداده، بلکه به قانون الهی (علیّت) عمل کرده است.

♦ **دقت کنیم** قانون علیّت، یکی از سنت‌های الهی حاکم بر طبیعت و زندگی انسان‌هاست که از تقدیر الهی نشأت می‌گیرد. (# ترکیبی با درس‌های ۵ و ۶ سال دوازدهم)

♦ ثانیاً همان‌گونه که درخواست از پزشک برای درمان بیمار با توحید، منافاتی (ناسازگاری) ندارد، درخواست از اولیای الهی برای اجابت خواسته‌ها نیز منافاتی با توحید ندارد (سازگار است)؛ زیرا پزشک به واسطهٔ استفاده از اسباب مادی و اولیای الهی به واسطهٔ اسباب غیر مادی (معنوی) و با اذن خداوند این کار را انجام می‌دهند.

♦ عقیده به توانایی پیامبر اکرم صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم و اولیای دین علیهم‌السلام در برآوردن حاجات انسان (مانند شفا دادن) وقتی موجب شرک است که این توانایی را از خود آن‌ها و مستقل از خدا بدانیم (شرک در ربوبیت). اما اگر این توانایی را صرفاً از خدا و انجام آن را با درخواست اولیاء از خداوند و به اذن خدا بدانیم، عین توحید است (توحید در ربوبیت) و از این جهت مانند اثر شفابخشی داروست که خداوند به آن بخشیده است.

♦ این توانایی تنها به زمان حیات دنیوی پیامبر اکرم صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم اختصاص ندارد و پس از رحلت ایشان نیز استمرار دارد. به عبارت دیگر، روح مطهر رسول خدا صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم پس از رحلت زنده است و می‌تواند به انسان‌ها یاری برساند. اکنون اگر ما از رسول خدا صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم چیزی درخواست کنیم، درخواست از جسم ایشان نیست، بلکه از حقیقت روحانی و معنوی ایشان است.

دقت کنیم

- ۱- شفابخشی و دادن حاجت توسط پیامبر ﷺ و به اذن خدا، نمونه‌ای از ولایت معنوی ایشان است و چون به اذن خداست، با توحید منافاتی ندارد. (# ترکیبی با درس ۵ سال یازدهم)
- ۲- عقیده به توانایی اولیای دین در برآوردن حاجت، در صورت فرض وجود اذن الهی و رابطه طولی با خداوند، عین توحید در ربوبیت است؛ اما در صورت مستقل فرض نمودن آن‌ها و رابطه عرضی با خدا، منجر به شرک در ربوبیت است. (# ترکیبی با درس ۵ سال دوازدهم)
- ۳- چون روح پیامبر ﷺ پس از مرگ توسط فرشته مرگ «توفی» شده است و از بین نمی‌رود، لذا توانایی‌های روح او از جمله شفابخشی و دادن حاجت، به زمان حیات دنیوی او اختصاص ندارد و پس از مرگ مدرسانی می‌کند. (# ترکیبی با درس ۶ سال دهم)

اشتباه نکنیم

شفابخشی پزشک ← با اسباب مادی ← با توحید منافاتی ندارد.

شفابخشی اولیای الهی ← با اسباب روحی و معنوی و غیرمادی ← با توحید منافاتی ندارد.

سؤال

آیا اگر کسی از پدر و مادرش و یا هر مؤمنی بخواهد که برای سعادت مندی او دعا کند، چنین درخواستی شرک آلود است؟

جواب

خیر؛ قرآن کریم استفاده از اسباب و واسطه‌ها را نه تنها منع نکرده بلکه از مؤمنان درخواست کرده که از این امور بهره ببرند.

هیچ گروهی از مسلمانان، غیر از جریانی که امروزه به «تکفیری‌ها» مشهور شده، چنین درخواستی را شرک آلود نمی‌دانند. جریان تکفیری در سال‌های اخیر برخی از جوامع و کشورهای اسلامی را گرفتار خود کرده است.

ویژگی‌های جریان تکفیری

پيروان این جریان فکری خشک و غیرعقلانی: ۱- با تفکر غلطی که درباره توحید و شرک دارند، ۲- هر مسلمانی را که مانند آن‌ها نمی‌اندیشد، مشرک و کافر می‌خوانند و ۳- گاه کشتن او را واجب می‌شمارند. ۴- پیروان این جریان می‌گویند توسل به پیامبران و معصومین شرک است. ۵- طلب دعا و شفیع قرار دادن دیگران برای این‌که خدا انسان را ببخشد، شرک است و ۶- هم‌چنین معتقدند این‌گونه افراد، کافر هستند و مسلمان محسوب نمی‌شوند.

نتیجه: متأسفانه این جریان (علت) ۱- بزرگ‌ترین ضربه را بر اسلام وارد کرد و ۲- سبب تنفر برخی از مردم جهان از اسلام شد (معلول).

ذکر نمونه‌هایی از توسل در قرآن کریم

- ۱- قرآن کریم نقل می‌کند که فرزندان یعقوب علیه السلام از پدرشان درخواست کردند که برای آن‌ها طلب آموزش کند و یعقوب علیه السلام نیز به آنان وعده دعا داد.
- ۲- قرآن کریم بیان می‌کند که استغفار پیامبر در حق منافقان مؤثر نیست، اما در مورد دیگران مؤثر است. در تاریخ آمده است که مسلمانان در زمان پیامبر ﷺ برای درخواست دعا نزد آن حضرت می‌آمدند. پس از رحلت ایشان نیز کنار قبر ایشان می‌رفتند و یا از دور درخواست خود را مطرح می‌کردند.

اشتباه نکنیم

درخواست فرزندان یعقوب علیه السلام از پدرشان ← طلب آموزش

وعده حضرت یعقوب علیه السلام به فرزندان ← دعا کردن

در قرآن کریم ← درخواست مغفرت (استغفار) از پیامبر اسلام صلی الله علیه و آله و سلم

در تاریخ ← درخواست دعا در زمان حیات پیامبر، کنار قبرش یا از دور

چند نکته تکمیلی

- ۱- قرآن کریم، بارها تأثیر داشتن موجودات گوناگون را در عالم یادآوری کرده است. به طور مثال، فرموده که:

ایستگاه آیه

شفابخشی عسل و توحید در ربوبیت: موضوع کلی

نکته ۶۹

در عسل برای مردم شفاست!

- ۱- قرآن کریم، بارها تأثیر داشتن موجودات گوناگون را در عالم یادآوری کرده است.
- ۲- این آیه اشاره به توحید در ربوبیت دارد و برای قبول آن، ضرورتی ندارد که هر گونه اثر را از اشیا و یا انسان‌ها سلب کنیم.
- ۳- در توحید در ربوبیت می‌توان با قبول اثر مخلوقات، این اثر را از خداوند بدانیم (در عسل برای مردم شفاست).
- ۴- خداوند برای شفابخشی فقط یک راه که همان دارو باشد، قرار نداده است.
- ۵- رابطه شفابخشی عسل و خداوند یک رابطه طولی است و عین توحید است. (# ترکیبی با درس ۵ سال دوازدهم)

کلید واژه: عسل - شفا

و نیز از زبان حضرت عیسی علیه السلام فرموده است:

ایستگاه آیه

معجزه حضرت عیسی علیه السلام: موضوع کلی

«من برایتان از خاک پرنده‌ای می‌سازم و در آن می‌دمم و آن خاک به اذن خداوند پرنده می‌شود.»

العمران، ۱۶۹

بیان

- ۱ این آیه ناظر بر توحید در ربوبیت است.
 - ۲ این آیه از زبان حضرت عیسی علیه السلام و بیانگر معجزه ایشان است که متناسب با علم رایج زمان، یعنی پزشکی بوده است. (# ترکیبی با درس ۴ سال یازدهم)
 - ۳ حضرت عیسی فقط به اذن خدا می‌تواند از خاک پرنده بسازد و در آن بدمد. (رابطه طولی: # ترکیبی با درس ۵ سال دوازدهم)
 - ۴ از این آیه ولایت معنوی حضرت عیسی علیه السلام برداشت می‌شود. (# ترکیبی با درس ۵ سال یازدهم)
 - ۵ عبارت عربی این آیه در سال یازدهم به صورت **﴿أَنِّي أَخْلُقُ لَكُمْ مِنَ الطَّيْنِ كَهَيْئَةِ الطَّيْرِ فَأَنْفُخُ فِيهِ فَيَكُونُ طَيْرًا بِإِذْنِ اللَّهِ﴾** آمده است. (# ترکیبی با درس ۴ سال یازدهم)
- کلید واژه: می‌سازم - می‌دمم - به اذن خداوند

برای قبول توحید در ربوبیت ضرورتی ندارد که هر گونه اثر را از اشیا و یا انسان‌ها سلب کنیم. می‌توان با قبول اثر مخلوقات، این اثر را از خداوند بدانیم، نه مستقل و بی‌نیاز از خداوند.

به این نکته مهم توجه کنیم که خداوند برای شفا بخشی، فقط یک راه - که همان دارو باشد - قرار نداده است، بلکه فراتر از راه‌های مادی، راه‌های معنوی هم قرار داده است. اولیای الهی هم که مراحل کمال و بندگی را پیموده‌اند، وسیله و طریق این شفا بخشی هستند. (ولایت معنوی) (# ترکیبی با درس ۵ سال یازدهم) البته طلب شفا از خداوند و دعا به درگاه او شرایطی دارد که مهم‌ترین آنها اخلاص به هنگام دعا و تقاضای قلبی است. (حسن فاعلی) (# ترکیبی با درس ۴ سال دوازدهم)

انسان موحد وقتی دارویی مصرف می‌کند و شفا می‌یابد، در همان حال توجه دارد که این اثرگذاری را خداوند به آن دارو عنایت کرده است، از این رو از خداوند سپاسگزاری می‌کند (توحید عملی)، و زمانی که بنده‌ای از بندگان خدا به او احسان می‌کند و نیازی از نیازهایش را برطرف می‌سازد، هم از آن انسان تشکر می‌کند و هم شکرگزار خداوند می‌شود. (رابطه طولی افعال انسان با اراده خداوند) (# ترکیبی با درس ۵ سال دوازدهم)

ایستگاه حدیث

رابطه تشکر از مخلوق با تشکر از خالق موضوع کلی

الطَّيْرُهَا مِنْ طَيْرِهِ **مَنْ لَمْ يَشْكُرِ الْمُنْعِمَ مِنَ الْمَخْلُوقِينَ، لَمْ يَشْكُرِ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ** (عیون اخبار الرضا) ترجمه روان هر کس که فرد نعمت‌دهنده از (میلان) مخلوقات را سپاسگزاری نکند، خدای بزرگ را نیز سپاسگزاری نکرده است.

بیان

- ۱ تشکر از مخلوقات، تشکر از خداوند است.
 - ۲ رابطه تشکر از مخلوقات و تشکر از خداوند یک رابطه طولی است.
 - ۳ شکرگزاری همان توحید عملی است.
- کلید واژه: لم يشكر - المنعم

۲- آنان که با ایمان و عمل صالح و پیمودن صراط مستقیم، مراحل کمال را می‌پیمایند و به قرب الهی می‌رسند (علت)، پاداش‌هایی دریافت می‌کنند که کرامات و عنایات به مخلوقات (ولایت معنوی)، جلوه کوچکی از آن است (معلول). عده‌ای که منکر این کرامات برای معصومین علیهم السلام هستند، تفاوتی میان وجود مقدس این بزرگواران با انسان‌های معمولی و یا انسان‌های شرور و گنهکار نمی‌بینند. نظام خلقت مبتنی بر حق است، هر انسانی که در مسیر بندگی پیش رود (علت)، در پیشگاه خداوند منزلتی می‌یابد و قدرتی پیدا می‌کند که برتر از قدرت‌های طبیعی است و این توانایی جزء قانونمندی الهی و زیبایی نظام هستی است (معلول). در قرآن کریم می‌خوانیم که وزیر سلیمان، آصف بن برخیا، در یک لحظه تخت بلقیس (ملکه سبا) را از مسافتی طولانی منتقل کرد. این‌ها، نشان‌دهنده آن است که انسان با طی مراتب بندگی می‌تواند به اذن خداوند به چنین توانایی‌هایی در عالم هستی برسد.

پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم و ائمه علیهم السلام به واسطه بندگی و عبودیت در پیشگاه الهی، به مرتبه‌ای از کمال نائل شده‌اند که می‌توانند در جهان خلقت تصرف کنند؛ برای مثال بیماری را شفا دهند (ولایت معنوی). (# ترکیبی با درس ۵ سال یازدهم)

دقت کنیم

رویکردی جدید به موضوع و حفظ آیات

سؤال	کلیدواژه‌های آیه
۱- علت این که خداوند زاده نشده است، استناد به کدام آیه است؟	﴿اللَّهُ الصَّمَدُ﴾ (بی‌نیازی مطلق، علت نداشتن زاینده است.)
۲- از دیدگاه قرآن چه سرپرستانی، شایستگی پذیرش از سوی انسان را ندارند؟	﴿لَا يَمْلِكُونَ لِنَفْسِهِمْ نَفْعًا وَلَا ضَرًّا﴾
۳- قرآن کریم برای دفع شرک از ذات خداوند چه مقایسه‌ای را به انسان پیشنهاد می‌دهد؟	﴿قُلْ هَلْ يَسْتَوِي الْأَعْمَىٰ وَالْبَصِيرُ أَمْ هَلْ تَسْتَوِي الظُّلُمَاتُ وَالنُّورُ﴾
۴- علت گرفتار شدن افراد به شرک در خالقیت چیست؟	﴿فَتَشَابَهَ الْخَلْقُ عَلَيْهِمْ﴾
۵- چرا می‌گوییم خدا آفریننده همه مخلوقات است؟	﴿وَهُوَ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ﴾ (یگانگی، علت توحید در خالقیت است.)
۶- علت این که خداوند می‌تواند فرمانروایی و حکومت را تفویض کند یا بگیرد چیست؟	﴿قُلِ اللَّهُمَّ مَالِكِ الْمَلِكِ﴾
۷- خداوند پس از معرفی خودش به عنوان تنها سرپرست جهان، چه فرموده است؟	﴿وَلَا يَشْرِكُ فِي حُكْمِهِ أَحَدًا﴾
۸- نشانه مالکیت مطلق الهی در جهان هستی، چیست؟	﴿تَوَكَّلْ عَلَى الْمَلِكِ مَنْ تَشَاءُ وَتَنْزِعُ الْمَلِكُ مِمَّنْ تَشَاءُ﴾
۹- مردودیت طلب نمودن پروردگاری غیر از خدای واحد، به کدام سبب است؟	﴿وَهُوَ رَبُّ كُلِّ شَيْءٍ﴾
۱۰- چه عاملی سبب می‌شود که حضرت عیسی <small>عليه السلام</small> ، با دمیدن در خاک، از آن پرنده‌ای بسازد؟	﴿به اذن خداوند﴾

درس در یک نگاه

اسلام = دین توحید

قرآن = کتاب توحید

بدون توحید، اعتقاد دیگری اعتبار ندارد.

سرلوحه دعوت همه پیامبران بوده است.

مانند روحی در پیکره معارف و احکام دین، به آن حیات و معنا می‌بخشد.

آیه: ﴿قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ... وَ لَمْ يَكُنْ لَهُ كُفْوًا أَحَدٌ﴾

اصل توحید و یگانگی = اعتقاد به خدای یگانه‌ای که بی‌همتاست و شریک ندارد.

نهی شرک و ایمان به خدای یگانه = درخواست پیامبر صلی الله علیه و آله در آغاز رسالت

با گفتن آن تمام احکام و حقوق اسلامی فرد به رسمیت شناخته می‌شود.

الترام به آن، همه زندگی فرد تازه‌مسلمان را تغییر می‌داد.

جاهلیت در گذشته

اعظارات جعفر بن ابی طالب در حبشه

بعثت پیامبر صلی الله علیه و آله

عمل به فرامین او

مهم‌ترین اعتقاد دینی = توحید

یگانه بی همتا

برخی مراتب توحید

۱- توحید در خالقیت تنها مبدأ، بی‌شریک و بی‌همتا در آفرینش،

آیه ﴿خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ﴾

۲- توحید در مالکیت: معلول خالقیت، آیه ﴿قُلِ اللَّهُمَّ مَالِكُ الْمَلِكِ ...﴾

۳- توحید در ولایت حق تصرف و تغییر، سرپرستی، معلول مالکیت،

آیه ﴿مَا لَهُمْ مِنْ دُونِهِ مِنْ وَلِيٍّ وَ ... حُكْمِهِ ...﴾

◇ چهار مرتبه توحید نظری

◇ برخی مراتب توحید

◇ معنا: رب، صاحب اختیار، تدبیر و اداره‌کننده، پرورش‌دهنده اصلی، هدایتگر به مقصد، زارع حقیقی، معلول خالقیت، مالکیت و ولایت.

◇ آیه: ﴿وَهُوَ رَبُّ كُلِّ شَيْءٍ﴾

◇ حدیث: «این عزت و افتخار بس که تو پروردگار منی...»

با دیگران: خودش زراعت کرده

◇ مقایسه باغبان با خدا: همه چیز را از خدا

گرفته و باید شکرگزار او باشد.

۴- توحید در ربوبیت

۱- شرک در خالقیت: اعتقاد به چند خالق برای جهان که هر یک باید محدود و ناقص باشند؛ چون

کمالات یکدیگر را ندارند. ﴿أَمْ جَعَلُوا لِلَّهِ شُرَكَاءَ خَلَقُوا ...﴾

۲- شرک در مالکیت: در کنار خدا، دیگران هم مالک بخشی از جهان باشند. ﴿لَا يَمْلِكُونَ ...﴾

۳- شرک در ولایت: در کنار خدا، دیگران هم سرپرستی جهان را برعهده دارند. ﴿أَوْلِيَاءُ﴾

۴- شرک در ربوبیت: در کنار خدا، دیگران هم صاحب اختیار و تدبیرکننده امور عالم باشند ﴿قُلْ أَعْيُرُ اللَّهُ أَيْغِي رَبًّا﴾

◇ درجات و مراتب شرک

◇ یگانه بی‌همتا

◇ دعا: سبب مغفرت و آموزش

◇ صدقه: موجب دفع بلا

◇ صله رحم: موجب افزایش طول عمر

◇ رابطه علیت: خداوند حکم کرده و قانون الهی است:

◇ پزشک به واسطه استفاده از اسباب مادی

◇ درخواست از غیرخدا

◇ اولیای الهی به واسطه اسباب غیرمادی، روحی و معنوی

◇ وقتی شرک است که: این توانایی را از خود آن‌ها بدانیم.

◇ عین توحید است اگر: از خدا و به اذن خدا بدانیم.

◇ توسل به معصومین علیهم‌السلام

◇ طرح سؤال

◇ تفکر غلطی درباره توحید و شرک دارند و بقیه را مشرک و کافر می‌خوانند و گاه کشتن آن‌ها

را واجب می‌دانند.

◇ تکفیری‌ها

◇ توسل، طلب دعا و شفیع قرار دادن برای آموزش الهی را شرک می‌دانند.

◇ بیش‌ترین ضربه را بر اسلام وارد کرده‌اند و سبب تنفر برخی از اسلام شده‌اند.

◇ طلب آموزش فرزندان یعقوب علیه‌السلام از پدرشان

◇ نمونه قرآنی

◇ تأثیر استغفار پیامبر صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم در مورد دیگران به‌جز منافقان

◇ ذکر نمونه‌هایی از توسل

◇ درخواست دعا از پیامبر در زمان ایشان

◇ گزارش تاریخ

◇ همچنین پس از رحلت در کنار قبر آن حضرت و یا از دور

- در غسل برای مردم شفاست.

- دمیدن حضرت عیسی علیه‌السلام در خاک و ساختن پرنده

- سخن امام رضا علیه‌السلام: «مَنْ لَمْ يَشْكُرِ الْمَنْعَمَ ...»

◇ چند نکته تکمیلی

◇ تأثیر داشتن موجودات گوناگون در عالم

◇ پیدا کردن مقام و منزلت با ایمان و عمل صالح و پیمودن صراط مستقیم و رسیدن به قرب الهی

پرسش‌های چهارگزینه‌ای درس

تست‌های تالیفی

۱۸۱۹. بنده حقیقی، به چه چیزی افتخار می‌کند و کدام آیه به این مرتبه از توحید اشاره دارد؟

- (۱) به این‌که خداوند پروردگار اوست. - (وَهُوَ رَبُّ كُلِّ شَيْءٍ)
 (۲) به این‌که خداوند پروردگار اوست. - (قُلِ اللَّهُمَّ مَالِكُ الْمَلِكِ)
 (۳) به این‌که خداوند مطابق میل اوست. - (وَهُوَ رَبُّ كُلِّ شَيْءٍ)
 (۴) به این‌که خداوند مطابق میل اوست. - (قُلِ اللَّهُمَّ مَالِكُ الْمَلِكِ)

۱۸۲۰. آن‌چه که زنده‌کننده معارف و احکام دین است، کدام مورد می‌باشد و چه آیه‌ای دقیقاً آن را بیان می‌نماید؟

- (۱) نگرش توحیدی - (لَمْ يَلِدْ وَ لَمْ يُولَدْ)
 (۲) توحید عملی - (لَمْ يَلِدْ وَ لَمْ يُولَدْ)
 (۳) نگرش توحیدی - (قُلِ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ)
 (۴) توحید عملی - (قُلِ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ)

۱۸۲۱. پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله از همان آغاز رسالت از مشرکان چه خواسته است و با گفتن کدام عبارت تمام احکام و حقوق اسلامی فرد تازه‌مسلمان به رسمیت شناخته می‌شد و چه چیزی واجب می‌گشت؟

- (۱) با گفتن جمله «لا اله الا الله» از شرک و بت‌پرستی دست بردارند. - لا اله الا الله - دفاع از حقوق او بر دیگر مسلمانان
 (۲) با گفتن جمله «لا اله الا الله» از شرک و بت‌پرستی دست بردارند. - الله اکبر - دفاع از حقوق او بر دیگر مسلمانان
 (۳) با التزام به جمله «لا اله الا الله» رابطه خود و خانواده و اجتماع را تغییر دهند. - الله اکبر - قرار گرفتن در زمره برادران و خواهران دینی
 (۴) با التزام به جمله «لا اله الا الله» رابطه خود و خانواده و اجتماع را تغییر دهند. - لا اله الا الله - قرار گرفتن در زمره برادران و خواهران دینی

۱۸۲۲. کدام‌یک از اظهارات جعفر بن ابی طالب در مورد پیامبر صلی الله علیه و آله در مواجهه با نجاشی (پادشاه حبشه) به مهم‌ترین اعتقاد دینی مسلمانان اشاره دارد؟

- (۱) او ما را به عدل، احسان، راستی، درستی، امانت‌داری و نیکی نسبت به خویشان و همسایگان دعوت کرد.
 (۲) او به ما دستور داد نماز را به پا داریم، زکات بپردازیم و ماه رمضان را روزه بگیریم.
 (۳) ما قبلاً قومی بودیم جاهل، بت می‌پرستیدیم، مردار می‌خوردیم، مرتکب زشتی‌ها می‌شدیم.
 (۴) پیامبر ما را به خدا فراخواند که او را یگانه بدانیم و عبادت کنیم.

۱۸۲۳. رسول خدا صلی الله علیه و آله مردم عصر جاهلی را به کدام‌یک از معارف دینی دعوت نمود و واکنش افراد همراه با جعفر بن ابی طالب در مقابل پادشاه حبشه، نسبت به دعوت پیامبر صلی الله علیه و آله چه بود؟

- (۱) رها کردن همه سنت‌های آباء و اجدادی - تصدیق
 (۲) رها کردن همه سنت‌های آباء و اجدادی - تکمیل
 (۳) نهی از ارتکاب فحشاء و منکر و دروغ - تکمیل
 (۴) نهی از ارتکاب فحشاء و منکر و دروغ - تصدیق

۱۸۲۴. حضرت علی رضی الله عنه به هنگام مناجات با پروردگار جهانیان، عزت خود و افتخارش را به ترتیب در چه چیزی بیان می‌کند و حس خودش را نسبت به خداوند چگونه وصف می‌کند؟

- (۱) بندگی - پذیرش ربوبیت الهی - «من همان‌گونه‌ام که تو آفریدی.»
 (۲) بندگی - پذیرش ربوبیت الهی - «تو همان‌گونه‌ای که من دوست دارم.»
 (۳) پذیرش ربوبیت الهی - بندگی - «تو همان‌گونه‌ای که من دوست دارم.»
 (۴) پذیرش ربوبیت الهی - بندگی - «من همان‌گونه‌ام که تو آفریدی.»

۱۸۲۵. بر اساس قرآن کریم، اخلاق، احکام و همه اعمال فردی و اجتماعی مؤمنان باید دایر مدار کدام‌یک از اصول دینی باشد و وجود این عنصر در پیکره معارف اسلامی چه اثری دارد و سایر اعتقادات بدون این اصل چه وضعیتی خواهند یافت؟

- (۱) توحید - معنابخشی - بی‌اعتباری
 (۲) توحید - حیات‌بخشی - حبط و ابطال
 (۳) معاد - حیات‌بخشی - حبط و ابطال
 (۴) معاد - معنابخشی - بی‌اعتباری

۱۸۲۶. این‌که «در مورد خداوند، ولادت مصداق ندارد و منتفی است» به علت کدام صفت الهی می‌باشد و «یگانه بی‌همتا» از کدام آیه مستفاد می‌گردد؟

- (۱) (لَمْ يَلِدْ وَ لَمْ يُولَدْ) - (قُلِ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ)
 (۲) (لَمْ يَلِدْ وَ لَمْ يُولَدْ) - (وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ)
 (۳) (اللَّهُ الصَّمَدُ) - (قُلِ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ)
 (۴) (اللَّهُ الصَّمَدُ) - (وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ)

۱۸۲۷. مؤید بر این‌که مهم‌ترین اعتقاد دینی، «توحید و یکتاپرستی» است، کدام مورد می‌باشد و این اعتقاد در کدام سوره از قرآن کریم مؤکد واقع شده است؟

- (۱) قرآن، کتاب توحید است - عصر
 (۲) اسلام، دین توحید است - توحید
 (۳) بعد از معاد، بیش‌ترین تکرار در قرآن را دارد - توحید
 (۴) قرآن در مورد هیچ موضوعی به اندازه آن سخن نگفته است - عصر

۱۸۲۸. امکان مشتبه شدن امر توحید در آفرینش بر عده‌ای از مردم در چه صورت جا داشت و اقتدار الهی در کدام آیه مورد توجه واقع گردیده است؟

- (۱) **﴿أَمْ جَعَلُوا لِلَّهِ شُرَكَاءَ﴾** - **﴿قُلِ اللَّهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ﴾**
 (۲) **﴿خَلَقُوا كَخَلْقِهِ﴾** - **﴿قُلِ اللَّهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ﴾**
 (۳) **﴿خَلَقُوا كَخَلْقِهِ﴾** - **﴿وَهُوَ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ﴾**
 (۴) **﴿أَمْ جَعَلُوا لِلَّهِ شُرَكَاءَ﴾** - **﴿وَهُوَ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ﴾**

۱۸۲۹. عبارت «جهان از مبداها و اصل‌های متعدد پدید آمده» به چه چیزی اشاره دارد و با کدام آیه شریفه در تقابل است؟

- (۱) توحید در خالقیت - **﴿قُلِ اللَّهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ﴾**
 (۲) شرک در خالقیت - **﴿قُلِ اللَّهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ﴾**
 (۳) توحید در ربوبیت - **﴿وَهُوَ رَبُّ كُلِّ شَيْءٍ﴾**
 (۴) شرک در ربوبیت - **﴿وَهُوَ رَبُّ كُلِّ شَيْءٍ﴾**

۱۸۳۰. اگر بگوییم: «هر کسی که چیزی را پدید می‌آورد، مالک آن نیز هست»، کدام مورد به ترتیب به علت و معلول این عبارت اشاره می‌کند؟

- (۱) **﴿قُلِ اللَّهُمَّ مَالِكُ الْمَلِكِ تُؤْتِي الْمُلْكَ﴾** - **﴿اللَّهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ﴾**
 (۲) **﴿خَلَقُوا كَخَلْقِهِ فَتَشَابَهُ الْخَلْقِ عَلَيْهِمْ﴾** - **﴿اللَّهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ﴾**
 (۳) **﴿خَلَقُوا كَخَلْقِهِ فَتَشَابَهُ الْخَلْقِ عَلَيْهِمْ﴾** - **﴿لَا يَمْلِكُونَ لِنَفْسِهِمْ نَفْعًا وَلَا ضَرًّا﴾**
 (۴) **﴿قُلِ اللَّهُمَّ مَالِكُ الْمَلِكِ تُؤْتِي الْمُلْكَ﴾** - **﴿خَلَقُوا كَخَلْقِهِ فَتَشَابَهُ الْخَلْقِ عَلَيْهِمْ﴾**

۱۸۳۱. مضامین «خداوند در کار آفرینش شریک و همتایی ندارد»، «حق تصرف داشتن»، «هدایت به سوی مقصدی معین» و «پدید آمدن جهان از

مبداهای متعدد» به ترتیب به کدام مورد اشاره دارد؟

- (۱) توحید در خالقیت - توحید در ولایت - توحید در ربوبیت - شرک در خالقیت
 (۲) اصل توحید - توحید در ولایت - توحید در ربوبیت - توحید در خالقیت
 (۳) توحید در خالقیت - توحید در مالکیت - توحید در ولایت - شرک در خالقیت
 (۴) اصل توحید - توحید در مالکیت - توحید در ربوبیت - توحید در خالقیت

۱۸۳۲. لازمه فرض و تصور دو یا چند خدا، اثبات‌گر کدام ویژگی‌ها در آنان است؟ چرا؟

- (۱) محدودیت و نقص - زیرا ربوبیت خداوند اقتضا می‌کند چنین خدایان ناقصی، به یک خالق کامل و بی‌نیاز احتیاج داشته باشند.
 (۲) محدودیت و نقص - زیرا هر یک از خدایان کمالاتی دارند که دیگری آن کمالات را ندارد.
 (۳) شریک بودن و نیازمندی - زیرا هر یک از خدایان کمالاتی دارند که دیگری آن کمالات را ندارد.
 (۴) شریک بودن و نیازمندی - زیرا ربوبیت خداوند اقتضا می‌کند چنین خدایان ناقصی، به یک خالق کامل و بی‌نیاز احتیاج داشته باشند.

۱۸۳۳. در کدام آیه مبارکه، خداوند با طرح استفهام انکاری، قیاس خودش با مخلوقات را نادرست معرفی می‌کند و پس از آن، کدام مرتبه از شرک را

مرتفع می‌سازد؟

- (۱) **﴿أَمْ نَجْعَلُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ كَالْمُفْسِدِينَ﴾** - ربوبیت
 (۲) **﴿أَمْ نَجْعَلُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ كَالْمُفْسِدِينَ﴾** - خالقیت
 (۳) **﴿قُلْ هَلْ يَسْتَوِي الْأَعْمَىٰ وَالْبَصِيرُ أَمْ هَلْ تَسْتَوِي الظُّلُمَاتُ وَالنُّورُ﴾** - خالقیت
 (۴) **﴿قُلْ هَلْ يَسْتَوِي الْأَعْمَىٰ وَالْبَصِيرُ أَمْ هَلْ تَسْتَوِي الظُّلُمَاتُ وَالنُّورُ﴾** - ربوبیت

۱۸۳۴. اگر بگوییم «حق تصرف از آن خداست و کسی در آن، با او شریک نیست» بر کدام مرتبه از توحید تأکید کرده‌ایم و برخاسته از کدام مرتبه

توحید است و کدام عبارت بیانگر امر نخستین است؟

- (۱) ولایت - مالکیت - **﴿قُلِ اللَّهُمَّ مَالِكُ الْمَلِكِ﴾**
 (۲) مالکیت - ولایت - **﴿قُلِ اللَّهُمَّ مَالِكُ الْمَلِكِ﴾**
 (۳) مالکیت - ولایت - **﴿مَا لَهُمْ مِنْ دُونِهِ مِنْ وَلِيٍّ﴾**
 (۴) ولایت - مالکیت - **﴿مَا لَهُمْ مِنْ دُونِهِ مِنْ وَلِيٍّ﴾**

۱۸۳۵. مالکیت خداوند متعال، برخاسته از کدام مرتبه توحید است و اگر خداوند کریم پیامبر اکرم ﷺ را ولی انسان‌ها معرفی می‌کند، به چه معنایی است؟

- (۱) خالقیت - اذنی است که به معنای واگذاری ولایت به ایشان است.
 (۲) ولایت - اذنی است که به معنای واگذاری ولایت به ایشان است.
 (۳) ولایت - ایشان را واسطه ولایت خود و رساننده فرمان‌هایش قرار داده است.
 (۴) خالقیت - ایشان را واسطه ولایت خود و رساننده فرمان‌هایش قرار داده است.

۱۸۳۶. مرتبه یادشده از توحید در آیه شریفه **﴿وَلَا يُشْرِكُ فِي حُكْمِهِ أَحَدًا﴾**، در تقابل با مرتبه شرک ذکرشده در کدام آیه شریفه است و اشاره به کدام

مرتبه توحید دارد؟

- (۱) **﴿أَفَاتَّخَذْتُمْ مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءَ﴾** - مالکیت خداوند
 (۲) **﴿أَفَاتَّخَذْتُمْ مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءَ﴾** - ولایت خداوند
 (۳) **﴿هَلْ تَسْتَوِي الظُّلُمَاتُ وَالنُّورُ أَمْ جَعَلُوا لِلَّهِ شُرَكَاءَ﴾** - ولایت خداوند
 (۴) **﴿هَلْ تَسْتَوِي الظُّلُمَاتُ وَالنُّورُ أَمْ جَعَلُوا لِلَّهِ شُرَكَاءَ﴾** - مالکیت خداوند

۱۸۳۷. اگر گفته شود: «اعتقاد الهیون این است که خداوند در کار آفرینش، شریک و همتایی ندارد»، بر فهم کدام آیه تأکید شده است و اشاره به

کدام مرتبه توحید دارد؟

- (۱) **﴿قُلِ اللَّهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ وَهُوَ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ﴾** - ربوبیت
 (۲) **﴿وَهُوَ رَبُّ كُلِّ شَيْءٍ﴾** - ربوبیت
 (۳) **﴿وَهُوَ رَبُّ كُلِّ شَيْءٍ﴾** - خالقیت
 (۴) **﴿قُلِ اللَّهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ وَهُوَ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ﴾** - خالقیت

۱۸۳۸. مهم‌ترین اعتقاد دینی کدام است و عدم اعتقاد به آن، چه پیامدی به دنبال خواهد داشت؟

- (۱) یکتاپرستی - تمام اعتقادات دینی دیگر متزلزل و سست خواهد بود.
 (۲) یکتاپرستی - هیچ اعتقاد دینی دیگر اعتبار ندارد.
 (۳) رستاخیز الهی - هیچ اعتقاد دینی دیگر اعتبار ندارد.
 (۴) رستاخیز الهی - تمام اعتقادات دینی دیگر متزلزل و سست خواهد بود.

۱۸۳۹. جعفر بن ابی طالب در حضور پادشاه حبشه، تغییر وضعیت مسلمانان را از چه حالتی، به چه شرایطی توصیف نمود و حقوق پس از اسلام با

اعتراف به کدام عبارت به رسمیت شناخته می‌شد؟

- (۱) جاهلیت و بت پرستی - یکتا پرستی و یگانگی - «الله اکبر»
 (۲) جاهلیت و بت پرستی - یکتا پرستی و یگانگی - «لا اله الا الله»
 (۳) پای بندی به سنت های پدران - سنت شکنی - «الله اکبر»
 (۴) پای بندی به سنت های پدران - سنت شکنی - «لا اله الا الله»

۱۸۴۰. آفرینش عموم جهان و هدایت همگانی، از کدام آیات کریمه قابل برداشت اند؟

- (۱) «خَلَقُوا كَخَلْقِهِ فَتَشَابَهُ» - «مَنْ رَبُّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ»
 (۲) «قُلِ اللَّهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ» - «مَنْ رَبُّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ»
 (۳) «قُلِ اللَّهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ» - «وَهُوَ رَبُّ كُلِّ شَيْءٍ»
 (۴) «خَلَقُوا كَخَلْقِهِ فَتَشَابَهُ» - «وَهُوَ رَبُّ كُلِّ شَيْءٍ»

۱۸۴۱. پیام مستنبط از آیه کریمه «قُلِ اللَّهُمَّ مَالِكُ الْمُلْكِ تُؤْتِي الْمُلْكَ مَنْ تَشَاءُ وَتَنْزِعُ الْمُلْكَ مِمَّنْ تَشَاءُ» در کدام مورد به درستی ذکر شده است؟

- (۱) مالک اصلی و حقیقی جهان، خدای واحد است؛ زیرا بر آن ولایت نیز دارد.
 (۲) خداوند هر که را بخواهد و استحقاق داشته باشد، از حکومت و حق تصرف بهره مند می‌گرداند.
 (۳) از آن جا که خداوند تنها خالق جهان است، پس تنها مالک آن نیز هست.
 (۴) تدبیر و اداره تمام امور هستی، تنها از آن خداست و کسی در این کار شریک او نیست.

۱۸۴۲. در مراتب توحید، وقتی سخن از اذن در ولایت به میان می‌آید، چه معنایی مورد نظر است و چه توصیفی از آن برداشت می‌شود؟

- (۱) قرار گرفتن در مسیر و مجرای ولایت الهی - نداشتن استقلال از خود در سرپرستی
 (۲) واگذار کردن ولایت خداوند به دیگران - نداشتن استقلال از خود در سرپرستی
 (۳) واگذار کردن ولایت خداوند به دیگران - در محدوده اجازه الهی استقلال داشتن
 (۴) قرار گرفتن در مسیر و مجرای ولایت الهی - در محدوده اجازه الهی استقلال داشتن

۱۸۴۳. در توحید در ربوبیت، باغبانی که زحمت می‌کشد و به پرورش درختان اقدام می‌کند، رشد زراعت و محصولات، چه نسبتی با تدبیر او دارد و

توحید در ربوبیت به چه معنایی می‌باشد؟

- (۱) نتیجه تدبیر او است - انسان نمی‌تواند مستقل از خداوند تدبیر نماید.
 (۲) نتیجه تدبیر او نیست - انسان نمی‌تواند مستقل از خداوند تدبیر نماید.
 (۳) نتیجه تدبیر او نیست - موجودات قدرت تدبیر ندارند.
 (۴) نتیجه تدبیر او است - موجودات قدرت تدبیر ندارند.

۱۸۴۴. اگر بگوییم: «خداوند جهان را اداره می‌کند» و «اوست که همه مخلوقات را به سوی مقصدی که برایش معین فرموده هدایت می‌کند» به ترتیب

به کدام مراتب توحید تأکید کرده‌ایم و پیام کدام آیات شریفه به ترتیب حاکی از آن است؟

- (۱) خالقیت - ربوبیت - «قُلِ اللَّهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ» - «وَهُوَ رَبُّ كُلِّ شَيْءٍ»
 (۲) ربوبیت - ولایت - «وَهُوَ رَبُّ كُلِّ شَيْءٍ» - «مَا لَهُمْ مِنْ دُونِهِ مِنْ وَلِيٍّ»
 (۳) ربوبیت - ربوبیت - «إِنَّ اللَّهَ رَبِّي وَرَبُّكُمْ» - «وَهُوَ رَبُّ كُلِّ شَيْءٍ»
 (۴) ربوبیت - مالکیت - «إِنَّ اللَّهَ رَبِّي وَرَبُّكُمْ» - «مَا لَهُمْ مِنْ دُونِهِ مِنْ وَلِيٍّ»

۱۸۴۵. عبارات قرآنی «أَفَاتَّخَذْتُمْ مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءَ» و «قُلْ مَنْ رَبُّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ قُلِ اللَّهُ» به ترتیب یادآور چه موضوعاتی هستند؟

- (۱) توحید در ولایت - توحید در ربوبیت
 (۲) توحید در مالکیت - توحید در خالقیت
 (۳) شرک در ولایت - توحید در ربوبیت
 (۴) شرک در مالکیت - توحید در خالقیت

۱۸۴۶. «باز کردن حسابی جداگانه برای خود و یا سایر مخلوقات» و این که «غیر خدا به طور مستقل از خداوند امور را تدبیر کنند»، به ترتیب اشاره به

کدام مراتب شرک دارد و آیه شریفه «أَعْيَزَ اللَّهُ أَبْعَى رَبًّا وَهُوَ رَبُّ كُلِّ شَيْءٍ» با کدام یک در تقابل است؟

- (۱) ربوبیت - خالقیت - دومی
 (۲) ربوبیت - ربوبیت - اولی
 (۳) خالقیت - ربوبیت - اولی
 (۴) خالقیت - مالکیت - دومی

۱۸۴۷. آیه شریفه «مَا لَهُمْ مِنْ دُونِهِ مِنْ وَلِيٍّ وَ لَا يُشْرِكُ فِي حُكْمِهِ أَحَدًا» بازتاب کدام مرتبه از توحید است و کدام آیه به مفهوم مقابل آن اشاره دارد؟

- (۱) مالکیت - «أَفَاتَّخَذْتُمْ مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءَ»
 (۲) ولایت - «أَفَاتَّخَذْتُمْ مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءَ»
 (۳) مالکیت - «خَلَقُوا كَخَلْقِهِ فَتَشَابَهُ الْخَلْقِ عَلَيْهِمْ»
 (۴) ولایت - «خَلَقُوا كَخَلْقِهِ فَتَشَابَهُ الْخَلْقِ عَلَيْهِمْ»

۱۸۴۸. قرآن کریم استغفار پیامبر ﷺ را در حق چه کسانی مؤثر نمی‌داند و درخواست از پزشک برای درمان بیمار، چه نسبتی با توحید دارد؟

- (۱) گناهکاران - سازگاری
 (۲) منافقان - سازگاری
 (۳) منافقان - منافات
 (۴) گناهکاران - منافات

۱۸۴۹. اگر فرض کنیم که «جهان از اصل‌ها و مبداهای متعدد پدید آمده است» و این که «دارو مستقلاً اثر شفابخشی دارد»، به ترتیب تصور نادرست

خود را نسبت به کدام آیات به منصف بروز و ظهور گذاشته‌ایم؟

- (۱) «قُلِ اللَّهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ» - «وَلَا يُشْرِكُ فِي حُكْمِهِ أَحَدًا»
 (۲) «قُلِ اللَّهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ» - «قُلْ مَنْ رَبُّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ»
 (۳) «قُلِ اللَّهُمَّ مَالِكُ الْمُلْكِ» - «قُلْ مَنْ رَبُّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ»
 (۴) «قُلِ اللَّهُمَّ مَالِكُ الْمُلْكِ» - «وَلَا يُشْرِكُ فِي حُكْمِهِ أَحَدًا»

۱۸۵۰. یکی از نکاتی که از آیه «قُلْ أَفَاتَّخَذْتُمْ مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءَ لَا يَمْلِكُونَ لِأَنْفُسِهِمْ نَفْعًا وَ لَا ضَرًّا» برداشت می‌گردد، کدام است؟

- (۱) از آن جا که خداوند تنها مالک جهان است، تنها رب هستی نیز می‌باشد.
 (۲) اگر خداوند پیامبر اکرم ﷺ را ولی انسان‌ها معرفی می‌کند، بدین معناست که ایشان را واسطه ولایت خود قرار داده است.
 (۳) از آن جا که خداوند تنها مالک جهان است، تنها ولی و سرپرست جهان نیز هست.
 (۴) علت گرفتاری به شرک در مالکیت، شرک در ولایت و سرپرستی می‌باشد.

۱۸۵۱. ولایت خداوند معلول چیست و «صاحب‌اختیاری که همه امور به دست اوست» مبین کدام یک از اسماء الهی است؟

- (۱) خالقیت خداوند - ﴿رَبِّ الْعَالَمِينَ﴾
 (۲) خالقیت خداوند - ﴿مَالِكِ الْمَلِكِ﴾
 (۳) مالکیت خداوند - ﴿مَالِكِ الْمَلِكِ﴾
 (۴) مالکیت خداوند - ﴿رَبِّ الْعَالَمِينَ﴾

۱۸۵۲. از آیه مبارکه ﴿قُلْ أَعْيَبَ اللَّهُ رِبًّا وَهُوَ رَبُّ كُلِّ شَيْءٍ﴾، کدام مفهوم مستفاد می‌گردد؟

- (۱) زارع حقیقی و پرورش‌دهنده اصلی زراعت، هم خداوند است و هم کشاورز.
 (۲) زارع با بررسی رابطه‌اش با خدا، می‌بیند که هم خودش و هم نیرو و توانش، از آن خداست.
 (۳) تدبیر امور موجودات همه از آن خداست و موجودات تحت تدبیر او هستند و انسان، تدبیری ندارد.
 (۴) کشاورز در قیاس خود با دیگران که در کشت زمین او دخالتی نداشته‌اند، می‌بیند که این زراعت دسترنج خودش است.

۱۸۵۳. آیه شریفه ﴿قُلِ اللَّهُمَّ مَالِكِ الْمُلْكِ...﴾ بازتاب توحید در است و آیه شریفه به آن اشارت دارد.

- (۱) خالقیت - ﴿مَا لَهُمْ مِنْ دُونِهِ مِنْ وَلِيٍّ﴾
 (۲) مالکیت - ﴿لَا يُشْرِكُ فِي حُكْمِهِ أَحَدًا﴾
 (۳) خالقیت - ﴿قُلِ اللَّهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ﴾
 (۴) مالکیت - ﴿تَوْتَى الْمُلْكِ مَنْ تَشَاءُ﴾

۱۸۵۴. در دیدگاه تکفیری چه چیزی شرک محسوب می‌شود و بزرگ‌ترین ضربه این فرقه به اسلام کدام است؟

- (۱) توسل به پیامبران - معتقدان به این عقیده را کافر و غیر مسلمان می‌دانند.
 (۲) شفیع قرار دادن دیگران - هر مسلمانی که مانند آنان نمی‌اندیشد، مشرک می‌دانند.
 (۳) شفیع قرار دادن دیگران - سبب تنفر برخی مردم جهان از اسلام گردید.
 (۴) توسل به پیامبران - کشورهای اسلامی را گرفتار و درگیر خود کرده است.

۱۸۵۵. در داستان فرزندان حضرت یعقوب علیه السلام که در قرآن کریم آمده است، آنان از پدرشان چه درخواستی کردند و حضرت یعقوب علیه السلام چه وعده‌ای به آنان داد؟

- (۱) طلب آموزش - استغفار (۲) طلب آموزش - دعا
 (۳) عفو و چشم‌پوشی - دعا (۴) عفو و چشم‌پوشی - استغفار

۱۸۵۶. این‌که «در سرپرستی خداوند هیچ کس شریک او نیست» و «خداوند جهان را به سوی مقصدی که برایش معین کرده، به پیش می‌برد» به ترتیب اشاره به توحید در و توحید در دارد و آیات شریفه و به آن اشارت دارد.

- (۱) مالکیت - ولایت - ﴿لَا يُشْرِكُ فِي حُكْمِهِ أَحَدًا﴾ - ﴿مَا لَهُمْ مِنْ دُونِهِ مِنْ وَلِيٍّ﴾
 (۲) ولایت - ربوبیت - ﴿لَا يُشْرِكُ فِي حُكْمِهِ أَحَدًا﴾ - ﴿وَهُوَ رَبُّ كُلِّ شَيْءٍ﴾
 (۳) ولایت - ربوبیت - ﴿مَا لَهُمْ مِنْ دُونِهِ مِنْ وَلِيٍّ﴾ - ﴿لَا يُشْرِكُ فِي حُكْمِهِ أَحَدًا﴾
 (۴) مالکیت - ولایت - ﴿مَا لَهُمْ مِنْ دُونِهِ مِنْ وَلِيٍّ﴾ - ﴿وَهُوَ رَبُّ كُلِّ شَيْءٍ﴾

۱۸۵۷. آیه مبارکه ﴿قُلِ اللَّهُمَّ مَالِكِ الْمُلْكِ...﴾ نشأت گرفته و برخاسته از کدام درجه توحید است و کدام آیه شریفه به آن اشاره دارد؟

- (۱) ربوبیت - ﴿قُلِ اللَّهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ وَهُوَ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ﴾ (۲) ربوبیت - ﴿إِنَّ اللَّهَ رَبِّي وَرَبُّكُمْ فَاعْبُدُوهُ هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ﴾
 (۳) خالقیت - ﴿قُلِ اللَّهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ وَهُوَ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ﴾ (۴) خالقیت - ﴿إِنَّ اللَّهَ رَبِّي وَرَبُّكُمْ فَاعْبُدُوهُ هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ﴾

۱۸۵۸. یکی از مستندات قرآنی که باطل‌کننده تفکر خشک و غیر عقلانی تکفیری‌ها در مورد توسل است، داستان کدام پیامبر الهی و در چه موضوعی است؟

- (۱) حضرت ابراهیم علیه السلام - دعای ایشان در مورد پسرش به هنگام تجدید بنای خانه کعبه
 (۲) حضرت یعقوب علیه السلام - دعای ایشان در مورد پسرش به هنگام تجدید بنای خانه کعبه
 (۳) حضرت ابراهیم علیه السلام - وعده دعا برای فرزندان به هنگام طلب وساطت برای آموزش الهی
 (۴) حضرت یعقوب علیه السلام - وعده دعا برای فرزندان به هنگام طلب وساطت برای آموزش الهی

۱۸۵۹. قرآن کریم طلب آموزش کدام پیامبر را در حق منافقان بی‌تأثیر معرفی کرده است و استدلال قرآنی اثرگذاری این عمل در سایر افراد، کدام یک از معارف دینی را تحکیم می‌بخشد؟

- (۱) حضرت یعقوب علیه السلام - توسل (۲) حضرت محمد صلی الله علیه و آله - توسل (۳) حضرت محمد صلی الله علیه و آله - توکل (۴) حضرت یعقوب علیه السلام - توکل

۱۸۶۰. اثر امور معنوی دعا، صدقه و صلۀ رحم به ترتیب در زندگی انسان کدام موارد است و این موضوع بیانگر چه رابطه‌ای است؟

- (۱) مغفرت و آموزش - دفع بلا - افزایش طول عمر - نسبیت و کیفیت
 (۲) دفع بلا - افزایش طول عمر - مغفرت و آموزش - نسبیت و کیفیت
 (۳) مغفرت و آموزش - دفع بلا - افزایش طول عمر - علیت و سببیت
 (۴) دفع بلا - افزایش طول عمر - مغفرت و آموزش - علیت و سببیت

۱۸۶۱. مطرح نمودن درخواست خود با پیامبر صلی الله علیه و آله از راه دور، موصوف به چگونه آموری است و روابط علّیت میان پدیده‌ها از چه طریقی صورت می‌پذیرد؟

- (۱) مقبول - با وساطت فرشتگان (۲) مردود - به اذن و اراده الهی (۳) مقبول - به اذن و اراده الهی (۴) مردود - با وساطت فرشتگان

۱۸۶۲. چه تعداد از گزاره‌های زیر به توحید در ربوبیت منتج می‌گردد؟

الف) خداوند تنها خالق، مالک و ولی جهان است.

ب) تدبیر و پرورش مخلوقات به دست خداوند است.

ج) خداست که جهان را اداره می‌کند و به سوی مقصد معین، هدایت می‌نماید.

د) باغبان و تدبیرش همه از آن خدا و تحت تدبیر اویند.

۱ (۱) ۲ (۲) ۳ (۳) ۴ (۴)

۱۸۶۳. عبارت «جهان از چند مبدأ پدید آمده» با کدام آیه در تضاد است و این موضوع مربوط به چیست؟

۱) قُلِ اللَّهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ وَ هُوَ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ - توحید در خالقیت

۲) قُلِ اللَّهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ وَ هُوَ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ - شرک در خالقیت

۳) مَا لَهُمْ مِنْ دُونِهِ مِنْ وَلِيٍّ وَ لَا يُشْرِكُ فِي حُكْمِهِ أَحَدًا - توحید در خالقیت

۴) مَا لَهُمْ مِنْ دُونِهِ مِنْ وَلِيٍّ وَ لَا يُشْرِكُ فِي حُكْمِهِ أَحَدًا - شرک در خالقیت

۱۸۶۴. عبارت «اکنون اگر ما از رسول خدا ﷺ چیزی درخواست کنیم، درخواست از جسم ایشان نیست، بلکه از حقیقت روحانی و معنوی ایشان

است» یادآور پیام آیه است و «اگر توانایی شفابخشی اولیای دین را از خود آن‌ها بدانیم»، دچار شده‌ایم.

۱) تَوَتَّيْتُ الْمُلْكَ مِنْ تَشَاءُ - شرک در خالقیت

۲) تَوَتَّيْتُ الْمُلْكَ مِنْ تَشَاءُ - شرک در ربوبیت

۳) وَ هُوَ رَبُّ كُلِّ شَيْءٍ - شرک در ربوبیت

۴) وَ هُوَ رَبُّ كُلِّ شَيْءٍ - شرک در خالقیت

۱۸۶۵. گروه موسوم به تکفیری‌ها کدام دسته از مسلمانان را مشرک و کافر می‌دانند و چه چیزی را شرک می‌شمارند؟

۱) هر مسلمانی که مانند آن‌ها نیندیشد - توسل به پیامبران و معصومین علیهم‌السلام

۲) طلب‌کنندگان دعا و آموزش به درگاه خدا - توسل به پیامبران و معصومین علیهم‌السلام

۳) هر مسلمانی که مانند آن‌ها نیندیشد - درخواست از پزشک برای درمان بیماری

۴) طلب‌کنندگان دعا و آموزش به درگاه خدا - درخواست از پزشک برای درمان بیماری

۱۸۶۶. به ترتیب «تنها مبدأ جهان»، این‌که «خداوند است که همه موجودات را به سوی مقصدی که برایشان معین فرموده، هدایت می‌نماید» و «تصرف

در جهان» مؤید کدام مراتب توحیدند و آیه شریفه ﴿قُلْ أَعْبُدُوا اللَّهَ أَعْبُدُوا رَبَّآ...﴾ مربوط به کدام است؟

۱) ربوبیت - خالقیت - ولایت - اولی

۲) خالقیت - ربوبیت - ولایت - دومی

۳) ربوبیت - خالقیت - ربوبیت - اولی

۴) خالقیت - ربوبیت - ربوبیت - دومی

۱۸۶۷. «سرپرستی جهان» و «اداره و هدایت آن» به ترتیب اشاره به توحید در و دارد و آیات و به آن اشارت دارد.

۱) ولایت - ربوبیت - ﴿لَا يُشْرِكُ فِي حُكْمِهِ أَحَدًا﴾ - ﴿هَلْ تَسْتَوِي الظُّلُمَاتُ وَ النُّورُ﴾

۲) ولایت - ربوبیت - ﴿مَا لَهُمْ مِنْ دُونِهِ مِنْ وَلِيٍّ﴾ - ﴿قُلْ أَعْبُدُوا اللَّهَ أَعْبُدُوا رَبَّآ﴾

۳) مالکیت - ولایت - ﴿مَا لَهُمْ مِنْ دُونِهِ مِنْ وَلِيٍّ﴾ - ﴿قُلْ أَعْبُدُوا اللَّهَ أَعْبُدُوا رَبَّآ﴾

۴) مالکیت - ربوبیت - ﴿لَا يُشْرِكُ فِي حُكْمِهِ أَحَدًا﴾ - ﴿هَلْ تَسْتَوِي الظُّلُمَاتُ وَ النُّورُ﴾

۱۸۶۸. تاریخ اسلام، از درخواست دعای مسلمانان از رسول خدا ﷺ در چه زمانی خبر می‌دهد و استمرار توانایی رسول خدا ﷺ در برآوردن

حاجات پس از رحلت ایشان، به کدام دلیل است و عقیده به این توانایی، افکار کدام گروه را خدشه‌دار می‌کند؟

۱) در زمان پیامبر صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم - روح مطهر ایشان پس از رحلت زنده است - تکفیری‌ها

۲) پس از رحلت پیامبر صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم - روح و جسم ایشان پس از مرگ توفی می‌شود - شافعی‌ها

۳) پس از رحلت پیامبر صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم - روح و جسم ایشان پس از مرگ توفی می‌شود - تکفیری‌ها

۴) در زمان پیامبر صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم - روح مطهر ایشان پس از رحلت زنده است - شافعی‌ها

۱۸۶۹. کسی که کمک گرفتن از پزشک را به عنوان وسیله بهبود بیماری، شرک بدانند، چه چیزی را در نظام هستی باور نکرده است و پزشک با کدام

نوع اسباب، خواسته‌ها را اجابت می‌کند؟

۱) رابطه علیت - مادی (۲) وجود خداوند - مادی و غیر مادی (۳) رابطه علیت - غیر مادی و مادی (۴) وجود خداوند - غیر مادی

۱۸۷۰. اگر از ما بپرسند: «چرا خداوند مالک اصلی و حقیقی جهان است؟» در پاسخ می‌گوییم چون است و «ولایت خداوند» از

سرچشمه می‌گیرد و آیه شریفه ﴿لَا يُشْرِكُ فِي حُكْمِهِ أَحَدًا﴾ اشاره به موضوع دارد.

۱) خالق - صاحب‌اختیاری خداوند - اول

۲) ولی - صاحب‌اختیاری خداوند - اول

۳) رب - مالکیت حقیقی خداوند - دوم

۴) خالق - مالکیت حقیقی خداوند - دوم

۱۸۷۱. عبارات «جهان از یک مبدأ پدید آمده»، «اوست که جهان را اداره می‌کند» و «خداوند مخلوقات را به‌سوی مقصدی که برایش معین فرموده، هدایت می‌نماید» به ترتیب اشاره به توحید در ، و دارد. «محدود و ناقص فرض کردن» معلول شرک در و باز کردن حسابی جداگانه برای سایر مخلوقات، شرک در است.

- (۱) خالقیت - ربوبیت - ربوبیت - خالقیت - ربوبیت
(۲) خالقیت - ربوبیت - ربوبیت - خالقیت - ربوبیت
(۳) ربوبیت - ربوبیت - ربوبیت - خالقیت
(۴) ربوبیت - خالقیت - خالقیت - خالقیت

۱۸۷۲. عقیده به توانایی پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و اولیای دین علیهم السلام در برآوردن حاجت به معنای دور شدن از مرز توحید در ، که فهم پیام آیه شریفه مؤید این موضوع است.

- (۱) ربوبیت - نیست - «قل أغير الله أبغی رباً و هو رب كل شیء»
(۲) ربوبیت - است - «ما لهم من دونه من ولی و لا یشرک فی حکمه احداً»
(۳) ولایت - نیست - «قل أغير الله أبغی رباً و هو رب كل شیء»
(۴) ولایت - است - «ما لهم من دونه من ولی و لا یشرک فی حکمه احداً»

۱۸۷۳. کدام قانون الهی در تعلیم یافتن از معلم یا شفا گرفتن از پزشک تجلی می‌یابد و کدام امر معنوی مسبب دفع بلا یا از انسان می‌گردد؟

- (۱) رابطه نسبیّت - صلّه رحم (۲) رابطه نسبیّت - صدقه
(۳) رابطه علیّت - صلّه رحم
(۴) رابطه علیّت - صدقه

۱۸۷۴. قرآن کریم از زبان حضرت عیسی علیه السلام فرموده: «من برایتان از خاک پرنده‌ای می‌سازم و در آن می‌دمم». این عبارت مؤید کدام مرتبه توحید است و با اذن الهی چه رابطه‌ای دارد؟

- (۱) ربوبیت - در راستای آن (۲) مالکیت - در راستای آن
(۳) ربوبیت - در کنار آن
(۴) مالکیت - در کنار آن

۱۸۷۵. چند مورد از موارد ذیل درباره تأثیر داشتن موجودات و رابطه آن با توحید در ربوبیت به طور صحیح ذکر شده است؟

- (الف) برای قبول توحید در ربوبیت ضرورتی ندارد که هرگونه اثر اشیا را در زندگی انسان‌ها سلب کنیم.
(ب) در پذیرش توحید در ربوبیت می‌توان در عین قبول اثر مخلوقات، این اثر را از خدا بدانیم.
(ج) توحید در ربوبیت بدین معناست که زارع به طور مستقل به کار کشاورزی و زراعت مشغول است.
(د) بنابر توحید در ربوبیت شفابخشی دارو منبث از عنایات الهی است و لذا باید شکرگزار خدا بود.

- (۱) ۱ (۲) ۲ (۳) ۳ (۴) ۴

۱۸۷۶. این‌که در قرآن کریم آمده است که وزیر سلیمان، آصف بن برخیا، در یک لحظه تخت بلقیس را از مسافتی طولانی منتقل می‌کند، نشان‌دهنده چیست؟

- (۱) انسان موحد همه اثرگذاری‌ها را به عنایت خداوند کریم می‌داند.
(۲) انسان می‌تواند با طی مراتب بندگی به اذن خداوند به توانایی‌هایی در عالم امکان برسد.
(۳) انسان‌ها می‌توانند با قبول اثر مخلوقات، آثار و نتایج را از سوی خداوند، نه مستقل و بی‌نیاز از او بدانند.
(۴) خداوند به برخی از انسان‌ها فراتر از راه‌های مادی عنایت می‌کند تا انسان را به مرتبه شکرگزاری برساند.

۱۸۷۷. مطالبه ما از رسول خدا صلی الله علیه و آله که سال‌هاست رحلت فرموده است، درخواست از کدام بُعد وجودی ایشان است و با کدام وسائط انجام می‌گیرد؟

- (۱) بعد مجرد - اسباب غیرمادی
(۲) بعد تجزیه‌ناپذیر - اسباب مادی
(۳) بعد تغییرناپذیر - اسباب غیرمادی
(۴) بعد مصون از استهلاک - اسباب مادی

۱۸۷۸. عقیده به توانایی پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله در برآوردن حاجات انسان چه زمانی موجب شرک است و با کدام نوع ولایت رسول خدا صلی الله علیه و آله ارتباط دارد و اشاره به کدام مرتبه توحید دارد؟

- (۱) این توانایی را از خود آن‌ها بدانیم - معنوی - ربوبیت
(۲) این توانایی را از خود آن‌ها بدانیم - ظاهری - خالقیت
(۳) این توانایی را به اذن خدا ندانیم - معنوی - خالقیت
(۴) این توانایی را به اذن خدا ندانیم - ظاهری - ربوبیت

۱۸۷۹. «باغبان وقتی خود را با دیگرانی که در کشت دخالت نداشته‌اند، مقایسه می‌کند می‌بیند که این زراعت کار خودش است، ولی وقتی رابطه خود را با خدا بررسی می‌کند، درمی‌یابد که زارع حقیقی خداست و باید شکرگزار باشد.» این مفهوم به ترتیب نشانگر کدام مراتب توحید است؟

- (۱) ربوبیت - عملی (۲) مالکیت - عملی (۳) خالقیت - ربوبیت (۴) مالکیت - ربوبیت

۱۸۸۰. با توجه به آیه شریفه «قُلِ اللَّهُمَّ مَالِكُ الْمَلِكِ ...» مالکیت انسان چه رابطه‌ای با مالکیت خداوند دارد و چگونه است؟ (ترکیبی با درس ۵ سال دوازدهم)

- (۱) طولی - مالک اصلی و حقیقی خداوند است و مالکیت انسان بر یک چیز جنبه اشتراکی دارد.
(۲) عرضی - مالک اصلی و حقیقی خداوند است و مالکیت انسان بر یک چیز جنبه اشتراکی دارد.
(۳) طولی - همان چیزی که یک انسان مالک آن است، در همان حال خداوند نیز مالک آن است.
(۴) عرضی - همان چیزی که یک انسان مالک آن است، در همان حال خداوند نیز مالک آن است.

۱۸۸۱. مفاهیم و مضامین «خداوند در کار آفرینش شریک و همتایی ندارد»، «اداره جهان با خداوند است» و آیه شریفه «ما خلقت الجن و الانس الا ليعبدون» به ترتیب اشاره به کدام مفهوم دارد؟

- (۱) خالقیت - ربوبیت - دوم (۲) خالقیت - ربوبیت - اول (۳) اصل توحید - ربوبیت - دوم (۴) اصل توحید - ربوبیت - اول

۱۸۸۲. سخن امام علی علیه السلام که می فرماید: «مرا این عزت بس که بنده تو باشم، و این افتخار بس که تو پروردگار منی ...» اشاره به کدام موضوع دارد و

(ترکیبی با درس ۱۶ سال یازدهم)

کدام کلام امیر المؤمنین علیه السلام با آن مرتبط است؟

- ۱) شناخت ارزش خود و نفروختن خویش به بهای اندک - «بنده کسی مثل خودت نباش.»
- ۲) شناخت ارزش خود و نفروختن خویش به بهای اندک - «همانا بهایی برای جان شما جز بهشت نیست.»
- ۳) توجه به عظمت خداوند و تلاش برای بندگی او - «همانا بهایی برای جان شما جز بهشت نیست.»
- ۴) توجه به عظمت خداوند و تلاش برای بندگی او - «بنده کسی مثل خودت نباش.»

(ترکیبی با درس ۵ سال دهم)

۱۸۸۳. کدام یک از ترجمه آیات زیر به توحید در خالقیت اشاره ندارد؟

- ۱) «و برای ما مثلی زد، در حالی که آفرینش خود را فراموش کرده بود.»
- ۲) «... و آن زمین مرده را بدان [وسیله] پس از مرگش زندگی بخشیدیم.»
- ۳) «... بلکه سرانگشتان آن‌ها را نیز همان‌گونه که بوده مجدداً خلق می‌کنیم.»
- ۴) «و قطعاً شما را در روز قیامت جمع می‌کند که شکی در [وقوع] آن نیست.»

۱۸۸۴. توانایی پیامبر عظیم‌الشان اسلام صلی الله علیه و آله و سلم و ائمه اطهار علیهم السلام در برآوردن حاجات مانند شفا دادن مربوط به ایشان است و این توانایی

(ترکیبی با درس ۵ سال دهم)

است و عین توحید در است و این توانایی به زمان حیات ایشان اختصاص ندارد، زیرا

- ۱) ولایت معنوی - به اذن خداوند - ربوبیت - روح مطهر ایشان پس از رحلت زنده است.
- ۲) عصمت ایشان - به اذن خداوند - ربوبیت - ایشان دارای ولایت معنوی هستند.
- ۳) ولایت معنوی - تابع علم و عصمت - خالقیت - روح مطهر ایشان پس از رحلت زنده است.
- ۴) عصمت ایشان - تابع علم و عصمت - خالقیت - ایشان دارای ولایت معنوی هستند.

۱۸۸۵. در کلام امیرالمؤمنین علیه السلام عزت چگونه معرفی شده است و جمله «تا آن‌گونه باشم که تو دوست داری.» با کدام آیه شریفه مرتبط

(ترکیبی با درس ۱۱ سال دهم)

است؟

- ۱) بندگی خدا - (و الَّذِينَ آمَنُوا أَشَدُّ حُبًّا لِلَّهِ)
- ۲) دوری از گناه - (و الَّذِينَ آمَنُوا أَشَدُّ حُبًّا لِلَّهِ)
- ۳) دوری از گناه - (إِن كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي ...)
- ۴) بندگی خدا - (إِن كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي ...)

۱۸۸۶. سرلوحه دعوت انبیای الهی، کدام اصول دینی بوده است و بدون اعتقاد به کدام یک، سایر اعتقادات فاقد اعتبارند و پیام آیه «... وَ لَا يُشْرِكْ

(ترکیبی با درس ۵ سال دهم)

فِي حِكْمِهِ أَحَدًا) کدام است؟

- ۱) معاد و توحید - اولی - هرگونه حق تصرف و تغییر به اذن الهی صورت می‌گیرد.
- ۲) معاد و توحید - دومی - هرگونه حق تصرف و تغییر به اذن الهی صورت می‌گیرد.
- ۳) توحید و معاد - اولی - حکمت فقط از آن خداست و کسی با او شریک و همتا نیست.
- ۴) توحید و معاد - دومی - حکمت فقط از آن خداست و کسی با او شریک و همتا نیست.

۱۸۸۷. این سخن مولای متقیان حضرت علی علیه السلام که فرمود: «خدای من! مرا این عزت بس که بنده تو باشم و این افتخار بس که تو پروردگار منی» با

(ترکیبی با درس ۱۶ سال یازدهم)

کدام یک از آیات زیر تناسب مفهومی دارد؟

- ۱) (مَنْ كَانَ يُرِيدُ ثَوَابَ الدُّنْيَا فَعِنْدَ اللَّهِ ثَوَابُ الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ)
- ۲) (لَّذِينَ أَحْسَنُوا الْحُسْنَى وَ زِيَادَةٌ وَ لَا يَرْهَقُ وُجُوهَهُمْ قَتَرٌ وَ لَا ذِلَّةٌ)
- ۳) (و الَّذِينَ كَسَبُوا السَّيِّئَاتِ جَزَاءُ سَيِّئَةٍ بِمِثْلِهَا وَ تَرْهَقُهُمْ ذِلَّةٌ)
- ۴) (مَنْ كَانَ يُرِيدُ الْعِزَّةَ فَلِلَّهِ الْعِزَّةُ جَمِيعًا)

۱۸۸۸. اگر از ما بپرسند: «اگر کسی شفای بیمار را از رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم یا ائمه اطهار علیهم السلام درخواست کند، گرفتار شرک شده است؟» باید بگوییم:

(ترکیبی با درس ۵ سال یازدهم)

..... و به ولایت پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم اشاره دارد و این همان توحید در است.

- ۱) درخواست از اولیای الهی با توحید منافاتی ندارد - معنوی - ولایت
- ۲) درخواست از اولیای الهی با توحید منافاتی ندارد - ظاهری - ولایت
- ۳) اولیای الهی به واسطه اسباب غیر مادی این کار را انجام می‌دهند - ظاهری - مالکیت
- ۴) اولیای الهی به واسطه اسباب غیر مادی این کار را انجام می‌دهند - معنوی - مالکیت

تست‌های کنکور

(تجربی با ۹۷ تغییر)

۱۸۸۹. باغبانی که درختان تحت تدبیر او هستند، چگونه توحید در ربوبیت را دریافته است و کدام آیه به آن اشاره دارد؟

- ۱) دقت در چگونگی اثرگذاری تدبیر او در گیاهان - (أَمْ جَعَلُوا لِلَّهِ شُرَكَاءَ خَلَقُوا كَخَلْقِهِ فَتَشَابَهُ الْخَلْقُ عَلَيْهِمْ)
- ۲) دقت در چگونگی اثرگذاری تدبیر او در گیاهان - (قُلْ أَعَزَّ اللَّهُ ابْنِي رَبًّا وَ هُوَ رَبُّ كُلِّ شَيْءٍ)
- ۳) بررسی رابطه طولی تدبیر او و تدبیر خدای متعال - (أَمْ جَعَلُوا لِلَّهِ شُرَكَاءَ خَلَقُوا كَخَلْقِهِ فَتَشَابَهُ الْخَلْقُ عَلَيْهِمْ)
- ۴) بررسی رابطه طولی تدبیر او و تدبیر خدای متعال - (قُلْ أَعَزَّ اللَّهُ ابْنِي رَبًّا وَ هُوَ رَبُّ كُلِّ شَيْءٍ)

۱۸۹۰. با توجه به آیه شریفه ﴿مَا لَهُمْ مِنْ دُونِهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا يُشْرِكُ فِي حُكْمِهِ أَحَدًا﴾ کدام مفهوم دریافت می‌شود؟ (بازن ۹۷)

- ۱) خدا ولی همه عالم است و اگر او به کسی اذن دهد، آن شخص می‌تواند در امور عالم تدبیر کند.
- ۲) هر گونه تصرف در جهان، حق و شایسته خداوند است و غیر از او کسی به موجودات ولایت مستقل ندارد.
- ۳) اگر خداوند پیامبر ﷺ را ولی انسان‌ها معرفی می‌کند یعنی بخشی از ولایت خود را به او واگذار کرده است.
- ۴) چون مخلوقات جهان از خدایند، مالک اصلی و حقیقی آن‌ها نیز خداوند است و مالکیت و ربوبیت هم از آن اوست.

۱۸۹۱. عقیده به توانایی پیامبر اکرم ﷺ و اولیای دین علیهم‌السلام در برآوردن حاجات انسان چه زمانی مصداق شرک پیدا می‌کند و کدام آیه شریفه حاکی از آن است؟ (ریاضی ۹۷ با تغییر)

- ۱) این توانایی را از خود آن‌ها بدانیم. - ﴿ام جعلوا لیلَه شُرکاء خلقوا﴾ (۲) این توانایی را در طول اراده الهی بدانیم. - ﴿ام جعلوا لیلَه شُرکاء خلقوا﴾
 - ۳) این توانایی را از خود آن‌ها بدانیم. - ﴿قل اَغیَرِ اللّٰه ابغی ربًّا ...﴾ (۴) این توانایی را در طول اراده الهی بدانیم. - ﴿قل اَغیَرِ اللّٰه ابغی ربًّا ...﴾
۱۸۹۲. کسی که گمان می‌کند سایر مخلوقات مستقل از خداوند می‌توانند در اداره امور جهان دخالت کنند، در عین اعتقاد به کدام مرتبه توحید، گرفتار چه شرکی شده است؟ (هله ۹۶)

- ۱) توحید عملی - شرک در ولایت
- ۲) توحید در خالقیت - شرک در ربوبیت
- ۳) توحید عملی - شرک در ربوبیت
- ۴) توحید در خالقیت - شرک در ولایت

۱۸۹۳. آیه شریفه ﴿قل اللّٰه خالق کلّ شیء و هو الواحد القهار﴾ با کدام آیه از نظر مفهومی تناسب دارد؟ (فایز از کشور ۹۶ با تغییر و ترکیبی با درس ۱ سال دوازدهم)

- ۱) ﴿قُلْ اِنَّ صَلَاتِي وَ نُسُكِي وَ مَحْيَايَ وَ مَمَاتِي لِلّٰهِ﴾ (۲) ﴿مَا لَهُمْ مِنْ دُونِهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا يُشْرِكُ فِي حُكْمِهِ أَحَدًا﴾
- ۳) ﴿اللّٰهُ نَزَّ السَّمَاوَاتِ وَ الْاَرْضِ﴾ (۴) ﴿اِنَّ اللّٰهَ رَبِّي وَ رَبَّكُمْ فَاعْبُدُوهُ هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ﴾

۱۸۹۴. عبارت «خداوند جهان را به سوی آن مقصدی که برایش معین فرموده به پیش می‌برد» اشاره به کدام بُعد توحید دارد و کدام آیه، مرتبط با این مرتبه توحید است؟ (فایز از کشور ۹۵ با تغییر)

- ۱) مالکیت - ﴿مَا لَهُمْ مِنْ دُونِهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا يُشْرِكُ فِي حُكْمِهِ أَحَدًا﴾ (۲) ربوبیت - ﴿مَا لَهُمْ مِنْ دُونِهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا يُشْرِكُ فِي حُكْمِهِ أَحَدًا﴾
- ۳) مالکیت - ﴿قل من ربّ السَّمَاوَاتِ وَ الْاَرْضِ قُلِ اللّٰهُ﴾ (۴) ربوبیت - ﴿قل من ربّ السَّمَاوَاتِ وَ الْاَرْضِ قُلِ اللّٰهُ﴾

۱۸۹۵. آیه شریفه ﴿اِنَّا هَدَيْنَا السَّبِيْلَ اَمَّا شَاكِرًا وَّ اَمَّا كَفُوْرًا﴾ اشاره به کدام بعد از ابعاد توحید دارد و بیانگر کدام مفهوم است؟ (انسانی ۹۵ با تغییر و ترکیبی با درس ۵ سال دوازدهم)

- ۱) ربوبیت - فرمانروای جهان خداست و هیچ کس در فرمانروایی شریک او نیست.
- ۲) خالقیت - فرمانروای جهان خداست و هیچ کس در فرمانروایی شریک او نیست.
- ۳) ربوبیت - خداوند جهان را اداره می‌کند و به سوی مقصدی معین پیش می‌برد.
- ۴) خالقیت - خداوند جهان را اداره می‌کند و به سوی مقصدی معین پیش می‌برد.

۱۸۹۶. اگر خداوند متعال به کسی اذن دهد تا در اشیایی تصرف نماید، این اجازه چه مفهومی دارد؟ (ریاضی ۹۵)

- ۱) در مسیر و مجرای ولایت الهی قرار گرفته و از خودش استقلال ندارد.
- ۲) به معنای واگذاری ولایت خداوند، به آن شخص و لازمه توحید در ولایت است.
- ۳) تصرف او در جهان در عرض ولایت خداست و هیچ کس دیگری جز او ولی انسان‌ها نیست.
- ۴) با توجه به ظرفیت متفاوت انسان‌ها، خداوند بخشی از ولایت خود را به آن‌ها واگذار می‌کند.

۱۸۹۷. از تدبیر در آیه شریفه ﴿مَا لَهُمْ مِنْ دُونِهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا يُشْرِكُ فِي حُكْمِهِ أَحَدًا﴾ کدام مورد مفهوم می‌گردد؟ (تبریزی ۹۵ با تغییر)

- ۱) علیت خالقیت خداوند و معلولیت مالکیت خداوند
- ۲) علیت مالکیت خداوند و معلولیت توحید در ولایت
- ۳) علیت خالقیت خداوند و معلولیت عبودیت الهی
- ۴) علیت مالکیت خداوند و معلولیت عبودیت الهی

۱۸۹۸. عقیده به توانایی اولیای دین در برآوردن حاجات انسان وقتی موجب شرک در است که این توانایی را بدانیم و آیه ﴿قُلْ هُوَ اللّٰهُ أَحَدٌ﴾ بر دلالت دارد. (فایز از کشور ۹۴)

- ۱) ربوبیت - در طول اراده خدا - اصل توحید
- ۲) خالقیت - از خود آن‌ها - توحید در خالقیت
- ۳) ربوبیت - از خود آن‌ها - اصل توحید
- ۴) خالقیت - در طول اراده خدا - توحید در خالقیت

۱۸۹۹. کدام مورد تأییدکننده توحید در خالقیت است؟ (ریاضی ۹۴)

- ۱) کسی نمی‌تواند مستقل از خداوند در امور جهان دخالت کند و مثلاً بیماری را شفا بخشد یا مشکلی را رفع کند.
- ۲) اگر خداوند به کسی اذن دهد، آن شخص نیز می‌تواند در محدوده اجازه خداوند در اشیایی تصرف نماید.
- ۳) در تصور چندخدایی هر یک از آنان باید کمالاتی را دارا باشند که دیگری ندارد و گرنه عین هم می‌شوند.
- ۴) خداست که جهان را اداره می‌کند و به سوی مقصدی که برایش معین کرده است، هدایت می‌نماید.

۱۹۰۰. عبارات «خداوند یگانه است و شریک و همتایی ندارد» و «اوست خدایی یکتا و حاکم بر همه چیز» به ترتیب بر کدام بُعد از ابعاد توحید، دلالت دارد؟ (انسانی ۹۴)

- ۱) اصل توحید - توحید در خالقیت
- ۲) توحید در خالقیت - اصل توحید
- ۳) اصل توحید - اصل توحید
- ۴) توحید در خالقیت - توحید در خالقیت

۱۹۰۱. برخی از انسان‌ها با وجود این‌که توحید در خالقیت را قبول دارند، اما ممکن است گرفتار کدام‌یک از انواع شرک شوند و علت آن چیست؟ (هنر ۹۴)

- ۱) عبادت - در عرض عبادت الهی، برای انسان‌ها حساب جداگانه باز می‌کنند.
- ۲) ربوبیت - در عرض ربوبیت الهی، برای انسان‌ها حساب جداگانه باز می‌کنند.
- ۳) عبادت - در طول عبادت الهی، از پزشک برای درمان بیمار درخواست می‌نمایند.
- ۴) ربوبیت - در طول ربوبیت الهی، از پزشک برای درمان بیمار درخواست می‌نمایند.

۱۹۰۲. «هرگونه تصرف در جهان، حق خدا و شایسته اوست» و «جهان از مبدأها و اصل‌های متعدد پدید نیامده است» به ترتیب، ناظر بر کدام بُعد از ابعاد توحید است؟

- ۱) ولایت - خالقیت
- ۲) ولایت - ربوبیت
- ۳) مالکیت - خالقیت
- ۴) مالکیت - ربوبیت

(زبان ۹۴ با اندکی تغییر)

۱۹۰۳. «هستی‌بخشی انحصاری خداوند» از دقت در پیام کدام مورد، مفهوم می‌گردد؟

- ۱) **قُلِ اللَّهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ وَهُوَ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ**
- ۲) **قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ اللَّهُ الصَّمَدُ لَمْ يَلِدْ وَ لَمْ يُولَدْ**
- ۳) **مَا لَهُمْ مِنْ دُونِهِ مِنْ وَلِيٍّ وَ لَا يُشْرِكُ فِي حُكْمِهِ أَحَدًا**
- ۴) **قُلِ اللَّهُمَّ مَالِكُ الْمَلِكِ ...**

۱۹۰۴. اداره جهان و هدایت این مجموعه هدفمند به سوی مقصدی که برایش مقدر شده است، مرتبط با توحید در است که پیام آیه شریفه حاکی از آن است.

- ۱) ربوبیت - **قُلْ مَنْ رَبُّ السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضِ قُلِ اللَّهُ ...**
- ۲) ولایت - **قُلْ مَنْ رَبُّ السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضِ قُلِ اللَّهُ ...**
- ۳) ربوبیت - **مَا لَهُمْ مِنْ دُونِهِ مِنْ وَلِيٍّ وَ لَا يُشْرِكُ فِي حُكْمِهِ أَحَدًا**
- ۴) ولایت - **مَا لَهُمْ مِنْ دُونِهِ مِنْ وَلِيٍّ وَ لَا يُشْرِكُ فِي حُكْمِهِ أَحَدًا**

۱۹۰۵. یک انسان موحد را عقیده بر آن است که: «همه مخلوقات، در کارهای خود نیازمند و وابسته به خداوند هستند، اما خداوند، در اداره جهان به آن‌ها نیازی ندارد.» این مبنای اعتقادی از دقت در پیام کدام آیه، مفهوم می‌گردد؟

- ۱) **قُلِ اللَّهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ وَهُوَ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ**
- ۲) **مَا لَهُمْ مِنْ دُونِهِ مِنْ وَلِيٍّ وَ لَا يُشْرِكُ فِي حُكْمِهِ أَحَدًا**
- ۳) **قُلْ أَعْلَمُ بِمَا تُشْرِكُونَ وَ اللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا تُكْفِرُونَ**
- ۴) **قُلِ اللَّهُمَّ مَالِكُ الْمَلِكِ ...**

۱۹۰۶. استمداد از حقیقت روحانی و ولایت معنوی پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و دیگر معصومان علیهم السلام به معنای دور شدن از مرز توحید ، که فهم آیه شریفه دستگیر ما در این وادی پرغوغا است.

- ۱) ربوبیت - نیست - **قُلْ أَعْلَمُ بِمَا تُشْرِكُونَ وَ اللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا تُكْفِرُونَ**
- ۲) ولایت - نیست - **قُلْ أَعْلَمُ بِمَا تُشْرِكُونَ وَ اللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا تُكْفِرُونَ**
- ۳) ربوبیت - است - **مَا لَهُمْ مِنْ دُونِهِ مِنْ وَلِيٍّ وَ لَا يُشْرِكُ فِي حُكْمِهِ أَحَدًا**
- ۴) ولایت - است - **مَا لَهُمْ مِنْ دُونِهِ مِنْ وَلِيٍّ وَ لَا يُشْرِكُ فِي حُكْمِهِ أَحَدًا**

۱۹۰۷. افتتاح حساب جداگانه مستقل برای عوامل تأثیرگذار در شفا بخشی و گره‌گشایی و جز آن، به معنای انحراف از توحید در است که دقت در پیام آیه شریفه به ثبات قدم موحد نیکواعتقاد می‌انجامد.

- ۱) ولایت - **مَا لَهُمْ مِنْ دُونِهِ مِنْ وَلِيٍّ وَ لَا يُشْرِكُ فِي حُكْمِهِ أَحَدًا**
- ۲) ولایت - **قُلْ أَعْلَمُ بِمَا تُشْرِكُونَ وَ اللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا تُكْفِرُونَ**
- ۳) ربوبیت - **قُلْ أَعْلَمُ بِمَا تُشْرِكُونَ وَ اللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا تُكْفِرُونَ**
- ۴) ربوبیت - **مَا لَهُمْ مِنْ دُونِهِ مِنْ وَلِيٍّ وَ لَا يُشْرِكُ فِي حُكْمِهِ أَحَدًا**

۱۹۰۸. ولایت خداوند بر جهان، برخاسته از او است که برای جز او، موکول به می‌باشد.

- ۱) وحدت ذاتی - واگذاری بخشی از ولایت به او
- ۲) مالکیت حقیقی - واگذاری بخشی از ولایت به او
- ۳) وحدت ذاتی - قرار گرفتن در مسیر و مجرای ولایت الهی
- ۴) مالکیت حقیقی - قرار گرفتن در مسیر و مجرای ولایت الهی

۱۹۰۹. اگر گفته شود: «اعتقاد پیروان ادیان الهی بر آن است که وجود خدا وابسته به چیزی نیست»، بر فهم پیام کدام آیه تأکید شده است و چه مرتبه‌ای از توحید، ترسیم شده است؟

- ۱) **يَا أَيُّهَا النَّاسُ أَنْتُمُ الْفُقَرَاءُ إِلَى اللَّهِ وَ اللَّهُ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ** - ذاتی
- ۲) **يَا أَيُّهَا النَّاسُ أَنْتُمُ الْفُقَرَاءُ إِلَى اللَّهِ وَ اللَّهُ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ** - ربوبیت
- ۳) **يَسْأَلُهُ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضِ كُلَّ يَوْمٍ هُوَ فِي شَأْنٍ** - ربوبیت
- ۴) **يَسْأَلُهُ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضِ كُلَّ يَوْمٍ هُوَ فِي شَأْنٍ** - ذاتی

۱۹۱۰. اگر بگوییم: «خدا، صاحب اختیاری است که تدبیر همه امور هستی به دست اوست.» و «جهان، از مبدأها و اصل‌های متعدد پدید نیامده.» به ترتیب پیام کدام آیات را ترسیم کرده‌ایم؟

- ۱) **مَا لَهُمْ مِنْ دُونِهِ مِنْ وَلِيٍّ وَ لَا يُشْرِكُ فِي حُكْمِهِ أَحَدًا** - **قُلِ اللَّهُمَّ مَالِكُ الْمَلِكِ**
- ۲) **قُلْ مَنْ رَبُّ السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضِ قُلِ اللَّهُ** - **قُلِ اللَّهُمَّ مَالِكُ الْمَلِكِ**
- ۳) **مَا لَهُمْ مِنْ دُونِهِ مِنْ وَلِيٍّ وَ لَا يُشْرِكُ فِي حُكْمِهِ أَحَدًا** - **قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ**
- ۴) **قُلْ مَنْ رَبُّ السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضِ قُلِ اللَّهُ** - **قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ**

۱۹۱۱. اگر می‌گوییم: «خداوند تنها مبدأ و هستی‌بخش جهان است» و «جهان از اصل‌های متعدد پدید نیامده است» به ترتیب بر توحید در و تأکید کرده‌ایم که پیام آیات شریفه و به ترتیب حاکی از آن است.

- ۱) ربوبیت - **قُلْ مَنْ رَبُّ السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضِ قُلِ اللَّهُ** - **يَا أَيُّهَا النَّاسُ أَنْتُمُ الْفُقَرَاءُ إِلَى اللَّهِ وَ اللَّهُ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ**
- ۲) خالقیت - **قُلْ مَنْ رَبُّ السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضِ قُلِ اللَّهُ** - **يَا أَيُّهَا النَّاسُ أَنْتُمُ الْفُقَرَاءُ إِلَى اللَّهِ وَ اللَّهُ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ**
- ۳) ربوبیت - ربوبیت - **يَا أَيُّهَا النَّاسُ أَنْتُمُ الْفُقَرَاءُ إِلَى اللَّهِ وَ اللَّهُ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ** - **يَا أَيُّهَا النَّاسُ أَنْتُمُ الْفُقَرَاءُ إِلَى اللَّهِ وَ اللَّهُ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ**
- ۴) ربوبیت - خالقیت - **يَا أَيُّهَا النَّاسُ أَنْتُمُ الْفُقَرَاءُ إِلَى اللَّهِ وَ اللَّهُ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ** - **يَا أَيُّهَا النَّاسُ أَنْتُمُ الْفُقَرَاءُ إِلَى اللَّهِ وَ اللَّهُ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ**

۱۹۱۲. اگر بگوییم: «هرگونه تصرف در جهان، حق خداوند است» به توحید در تأکید کرده‌ایم که برخاسته از توحید در است و بیانگر امر نخستین آن پیام آیه شریفه می‌باشد.

(فراخ از کشور ۹۱ با تغییر)

۱) ولایت - مالکیت - (ما لهم من دونه من ولی و لا یشرك فی حکمه احداً) ۲) ولایت - مالکیت - (قل اللهم مالک الملك ...)

۳) مالکیت - ولایت - (قل اللهم مالک الملك ...)

۱۹۱۳. «فعال مایشاء بودن» خاص ذات یگانه خداوند است که سد استوار موانع، به اراده او به کنار رود و توحید او به ظهور رسد و پیام آیه شریفه به منصفه ظهور، تکیه زند.

(انسانی ۹۱ با تغییر)

۱) ربوبی - (یا ایها الناس انتم الفقراء الى الله و الله هو الغنی الحمید) ۲) خالقیت - (یا ایها الناس انتم الفقراء الى الله و الله هو الغنی الحمید)

۳) ربوبی - (توتی الملک من تشاء و تنزع الملک من تشاء) ۴) خالقیت - (توتی الملک من تشاء و تنزع الملک من تشاء)

۱۹۱۴. اگر بگوییم: «انسان و تدبیرش، همه از آن خدا است» و «خدا مخلوقات را به سوی مقصدی که برای آن‌ها معین فرموده است، به پیش می‌برد» به ترتیب بر توحید در و توحید در تأکید کرده‌ایم که پیام آیه شریفه بیانگر دومین مورد است. (هنر ۹۱ با تغییر)

۱) ربوبیت - ربوبیت - (ما لهم من دونه من ولی و لا یشرك فی حکمه احداً) ۲) ربوبیت - خالقیت - (قل الله خالق کل شیء و هو الواحد القهار)

۳) ربوبیت - ربوبیت - (قل من رب السماوات و الارض قل الله) ۴) خالقیت - ربوبیت - (قل من رب السماوات و الارض قل الله)

۱۹۱۵. این‌که بگوییم: «جهان از مبدأها و اصل‌های متعدد پدید نیامده است»، توحید در است و آغاز دین‌داری را او رقم می‌زند که به ترتیب آیات و به این دو موضوع اشاره دارد.

(بان ۹۰ با تغییر و ترکیبی با درس ۱۱ سال دهم)

۱) خالقیت - عبادت - (ولم یکن له کفو احد) - (فاعبدوه هذا صراط مستقیم) ۲) ربوبیت - عبادت - (ولم یکن له کفو احد) - (فاعبدوه هذا صراط مستقیم)

۳) خالقیت - محبت - (قل الله خالق کل شیء) - (والذین آمنوا اشد حباً لله) ۴) ربوبیت - محبت - (قل الله خالق کل شیء) - (والذین آمنوا اشد حباً لله)

۱۹۱۶. پیام آیه شریفه (قل من رب السماوات و الارض قل الله) همان تأثیرگذاری انسان در فاعلیتها و اعلان توحید در می‌باشد.

۱) قبول - به صورت مستقل - ولایت ۲) رد - به صورت مستقل - ولایت

۳) رد - نه به صورت مستقل - ربوبیت ۴) قبول - نه به صورت مستقل - ربوبیت

۱۹۱۷. از دقت در کدام مورد، به ترتیب توحید در ولایت و توحید در ربوبیت، مفهوم می‌گردد؟

(بان ۸۹ با تغییر)

۱) (و هو الواحد القهار) - (و ان اعبدونی هذا صراط مستقیم) ۲) (و لا یشرك فی حکمه احداً) - (و ان اعبدونی هذا صراط مستقیم)

۳) (و لا یشرك فی حکمه احداً) - (قل من رب السماوات و الارض قل الله) ۴) (و هو الواحد القهار) - (قل من رب السماوات و الارض قل الله)

۱۹۱۸. از دقت در کدام آیه، مفهوم توحید در ربوبیت به دست می‌آید؟

(تبریزی ۸۸ با تغییر)

۱) (قل الله خالق کل شیء و هو الواحد القهار) ۲) (ما لهم من دونه من ولی و لا یشرك فی حکمه احداً)

۳) (قل اللهم مالک الملك توتی الملك ...) ۴) (قل ا غیر الله ابغی رباً و هو رب کل شیء)

۱۹۱۹. آیات شریفه (و هو رب کل شیء)، (قل اللهم مالک الملك) و (و لا یشرك فی حکمه احداً) به ترتیب به کدام یک از مراتب توحید اشاره دارند؟ (تبریزی ۸۷)

۱) ولایت - ربوبیت - مالکیت ۲) مالکیت - ولایت - ربوبیت ۳) ربوبیت - مالکیت - ولایت ۴) ربوبیت - ولایت - مالکیت

۱۹۲۰. اسماء الهی «رب» و «احد» به ترتیب مبین کدام یک از مفاهیم پیرامون توحید هستند؟

(ریاضی ۸۷ با تغییر)

۱) ربوبی - اصل توحید ۲) اصل توحید - ربوبی ۳) ربوبی - ربوبی ۴) اصل توحید - اصل توحید

۱۹۲۱. جمله «جهان از مبدأها و اصل‌های متعدد پدید نیامده است»، بیانگر توحید در است و آیه شریفه مؤید آن است. (هنر ۸۸ با تغییر)

۱) خالقیت - (قل الله خالق کل شیء) ۲) ربوبیت - (قل الله خالق کل شیء)

۳) خالقیت - (و الله هو الغنی الحمید) ۴) ربوبیت - (و الله هو الغنی الحمید)

۱۹۲۲. تصور استقلال در فاعلیت مخلوقات، منجر به شرک می‌شود و فهم درست ارتباط طولی در پدیده‌ها عین توحید است. (هنر ۸۷ با تغییر)

۱) ربوبی - عملی ۲) در خالقیت - ربوبی ۳) ربوبی - ربوبی ۴) در خالقیت - عملی

۱۹۲۳. با توجه به آیه شریفه (قل اللهم مالک الملك توتی الملك من تشاء ...) مفهوم می‌گردد که مالکیت انسان در مالکیت خداوند است، یعنی

۱) طول - همان چیزی که یک انسان مالک آن است در همان حال خداوند نیز مالک آن می‌باشد.

۲) عرض - همان چیزی که یک انسان مالک آن است در همان حال خداوند نیز مالک آن می‌باشد.

۳) طول - مالک اصلی و حقیقی خداوند است و مالکیت انسان و خدا بر یک چیز، یک مالکیت اشتراکی است.

۴) عرض - مالک اصلی و حقیقی خداوند است و مالکیت انسان و خدا بر یک چیز، یک مالکیت اشتراکی است.

۱۹۲۴. تمام موارد، بیانگر یگانه بودن خداوند است، به جز مورد:

(بان ۸۷ با تغییر)

۱) (و هو الواحد القهار) - (و لم یکن له کفو احد) ۲) (و هو الواحد القهار) - (ما لهم من دونه من ولی)

۳) (و لم یکن له کفو احد) - (قل هو الله احد) ۴) (قل هو الله احد) - (و هو الواحد القهار)